

ՆԱԽԱԳԱՆ ԱՍԱՏ ԼԱՒՐԵՆԹԵԻ ԵՒ ՖԵՐԾԻՆԻՆ ՀԵՏ ԽՈՌՀՐԴԱԿԵԵՎԱ ԻՏԼԻՊԻ ԵՒ ՀԱԼԵՊԻ ԻՐԱՎԻԽԱԿԻՆ ՇՈՒՐ

Երկուշաբթի, 27 Յունիսար 2020-ին, Սուրբոյ Նախագահ Պաշտամ ալ Ասատ ընդունեց Ռուսիոյ Նախագահ Վլատիմիր Փուլժեմի քանագնաց Ալեքսանտր Լաւրենթելը, Ռուսիոյ արտաքին գործոց փոխնախարար Սերգեյ Ֆերշինին եւ անոնց ընկերակցող պատուիրակութելուն:

Քանի հայութիւնը ընթացքին կողմերը շեշտեցին սուրբիական եւ ռուսական բանակներուն միացեալ զինուորական գործողութիւններուն անհրաժեշտութիւնը՝ նման յարձակումներ կատեցնելու եւ քաղաքացիները զինեալ ահաբեկական խմբաւորումներուն ոճիրներէն հեռու պահելու համար:

ՍՈՒՐԲԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀՐԱՄԱՆԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՇՏՈՆԱՊԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՇ ՄԱԱՐԵՇ ՆՈՀԱՆԻ ԱՎԱՏԱԳՐՈՒՄԸ

Զորեցաբթի, 29 Յունիսար 2020-ին, Սուրբիական Բանակի Յրամանատարութիւնը հանձնես Եկայ հաղորդագրութեամբ՝ յայտնելով որ՝ «Նախորդ օդերուն, սուրբիական բանակը ազատագրեց հոլիս նահանգի հարաւը գտնուող Սաարէթ Նոհանն քաղաքնու անոր յարակից 29 գիւղերը, որոնց կարգին նախտիւն եւ ճարապլուսը»:

Յրամանատարութիւնը յայտնեց, որ սուրբիական բանակը իր զինուորական գործողութիւնները սաստկացուց հոլիսի հարաւային արուածանին մէջ՝ քաղաքացիներուն եւ ապահով շղաններուն վրայ զինեալ ահաբեկական խմբաւորումներուն իրարայացորդ յարձակումները դադրեցնելու:

Յրամանատարութիւնը շեշտեց, որ սուրբիական բանակը պիտի շարունակէ իր սահմանադրական եւ ազգային առաքելութիւնը ի գործ դնել, միևնու սուրբիական հողերուն ամրողական ազատագրումը:

ՀՅԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՅՃԵԼԱՄ ԵՆ ԵՌԱԲՈՒԻ

«Երկիր».- Հայոց Բանակին նույրուած օրուան առիթով Եռաբլուրի պանթեոն այցելեցին ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի անդամներ Ար-

ծուիկ Միհասեան, Լիլիթ Գալստեան, Աշոտ Սիմոնսեան, Տարոս Տօնոյեան, գլ Նախագահ Սիմոն Սիմոնսեան, մարտական վաստակ ունեցած բազմաթիւ դաշնականներ, ՀՅԴ Հայաստանի երիտասարդական եւ «Նիկոլ Աղբալեան» ուսանողական միութիւններու անդամներ եւ այլք:

Հայր.՝ Էջ 3 ➤

**ՄԱՍԻՍ ՍՐԸ. ԵՊՍ. ՇՈՊՈՒԵԱ. «1930-ԵՆ
ԿԵՆՍԱԽՈՐՈՒԵՇԱՌ ԱՆՁԻԼԻԱՌ ՄԱՅՐԱՎԱՆՔԸ՝
ԴՊՐԵՎԱՆՔՈՎ, ԴՊՐԵՎԱՆՔԸ՝ ԱՃԱԿԵՐՏՈՒԹԵԱՄԸ,
ՄԱՐԿԱՆՎԱՆԵՐՈՎ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԻԱԲԱՆՆԵՐՈՎ,
ՈՐՈՆՔ ԿԵՆՍԱԽՈՐԵՇԻՆ ՄԵՐ ԲՈԼՈՐ ՂԵՏՄՐԸ»**

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տեր Մասիս Սրբ. Եպս. Զապուեանի, հանդիսաւորապէս նշուե-

ցաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Դպրեվանքի 90-ամեակը Կիրակի, 26 Յունիսար 2020-ին, Երեկոյեան ժամը 5:00-ին, Ս. Աստուածածին

Հայր.՝ Էջ 16 ➤

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԵՐԱԳՈՅՆ ՂԵԿԱՎՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅՃԵԼԵՇ ԵՌԱԲՈՒԻ ՀԱՆՈՐԱԿԱՆ ՊԱՆԹԵՈՆ

Հայաստանի Հանրապետութեան զինուած ուժերու կազմաւորման 28-րդ տարեդարձին առիթով, Հայաստանի բարձրագոյն ղեկավարութիւնը այցելեց «Եռաբլուր» զինուորական պանթեոն՝ յարգանքի տուրք մատուցելու հայրենիքի անկախութեան համար իրենց կեանքը զինած հերոսներուն յիշատակին:

«Եռաբլուր» զինուորական պանթեոն այցելեցին Հայաստանի նախագահ Արմեն Սարգսեան, Վաշչապետ Նիկոլ Փաշինսեան, Ազգային ժողովի նախագահ Արմեն Սիրողոյեան, Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. Կաթողիկոս, պաշտպանութեան նախարար Դավիթ Տօնոյեան, փոխվարչապետ Տիգրան Ավիտեան, Անվտանգութեան խորհուրդի քարտուղար Արմեն Գրիգորյան եւ բարձրաստիճան այլ պաշտոնեաներ:

Բարձրաստիճան այրերը ծաղկելեցին Ապրիլեան պատերազմին զինուած հերոսներուն, սպառապետ Վազգեն Սարգսեանի, զօրավար Անդրանիկի շիրիմներուն, արցախեան պատերազմին զինուած ազատամարտիկներու ու զինուորներու յիշատակը յաւրժացնող յուշակոթողին:

ՀԱՅՈՑ ԲԱՆԱԿԸ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱԾԽԻՔ

28 Յունուարին Հայոց բանակին 28-ամեակը կը յիշատակենք:

Հայոց բանակը մեր պետութեան եւ ժողովուրդին ապահովութեան երաշխիքը ըլլալուն կողքին, խաղաղութեան ու ժողովրդավարութեան գրաւականը հանդիսացաւ:

Երկրի ու պետութեան կերտման ճամբուն հայկական բանակին կազմաւորումը հիմնական քայլ համարած ու հայոց բանակը կազմաւորած էին 1918-ի Հայաստանի Հանրապետութեան կերտիչները:

Հայաստանի Վերանկախացումով, 1992-ին վերստին ոտքի կանգնեցաւ մեր անկախ պետութիւնը ու կերտեց իր գինուած ուժերը՝ Հայոց բանակը: Բանակ, որ անցաւ Հայաստանի Վերանկախացման եւ Արցախի ազատագրական փուլերն ու տարուե տարի հզօրանալով ոչ միայն իր երկրի սահմաները պաշտպանեց, այլեւ առաքելութիւն ստանձնեց այլ երկիրներու մեջ, այստեղ եւս ծառայելով խաղաղութեան հաստատումին:

Մինչ դրացի երկիրներու բանակներ պատերազմ կը իրահրեին ու այլ երկիրներու սահմաներ թափանցելու բռնատիրական քաղաքականութեան գերին կը դառնային, Հայոց բանակը, միշտ պատրաստ ըլլալով պատերազմով իսկ պահպանելու իր երկիրը, խաղաղութիւն տարածելու առաքելութիւնը կատար կ'ածեր:

Ատրպեյճանական յարձակողապաշտ, իսկ Թուրքիոյ ծառալապաշտ քաղաքականութեան մասին վկայութիւններ բերելը աւելորդ է: Վերջին 20 տարիներուն, Հարաւային Կովկասի թէ Միջին Արեւելքի մեջ ակներեւ են յիշեալ երկիրներու գինուած ուժերուն սանձարձակութիւնները:

Նմանօրինակ սանձարձակումներուն դեմ Հայոց բանակն է կանգնած իր ամրակուր շարքերով, նուիրեալ գինուրներով: Եւ գինուրական մասնագիտական նուաճումներով:

Հայոց բանակի գինուրներն ու մասնագետները Սուրիոյ մեջ ականազերծման իրենց աշխատանքներով փաստեցին, որ խաղաղութեան համար ալ կը պայքարին ու պատրաստ են ներդրում բերելու այլ երկիրներու խաղաղութեան հաստատման մարդասիրական գործնթացին:

Հայոց բանակը ժողովրդավարութեան պահպանման երաշխիքն էր նաեւ, որովհետեւ իր գենքը ուղղեց թշնամիին, իսկ թիկունքով, մեկտ աւելի առիթներով, տէր կանգնեցաւ ժողովրդին, պաշտպանելու զայն ներքին բախումներէ եւ նպաստելու ժողովրդավարութեան հաստատման անոր արդար պահանջման:

Հայոց բանակը համահայկական կարեւորութիւն կը ներկայացնէ, որովհետեւ անոր շարքերուն ծառայած են, կը ծառայէն ու պիտի ծառայէն ոչ միայն Հայաստանի բնակիչները, այլ ի հարկին նաեւ՝ սփիտքահայ երիտասարդները: Հայաստանի սահմաները պաշտպանող կը պաշտպանէ ողջ հայութիւնը, այդ սահմանին ապահովութիւնը համայն հայութեան ապահովութիւնը կը խորհրդանշէ: Իսկ երկիրներն ու ժողովրդները միայն խաղաղ պայմաններու մեջ կրնան զարգանալ ու բարգաւաճիլ:

«4.»

Յունուար Ե. 2020 Հաւական

Տեղական Լրաքաղ

- Չորեքշաբթի, 29 Յունուար 2020-ին, ՍԱՆԱ հաղորդեց, որ սուրիական բանակը բուրս մարտեր մղեց «Ճապիհաթ ալ Նուսրա»ի գինեալ ահարեկիչներուն դեմ Հալեպի արեւմըթեան ռազմավարական գիւղերուն մեջ:

Աղբիւրը յայտնեց, որ սուրիական բանակը ազատագրեց Հալեպի հարաւարեւմտեան Խան Թուման աւանն ու անոր յարակից 6 գիւղերը:

- Սուրիոյ Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը հանդէս եկաւ հաղորդագրութեամբ մը՝ խստի դատապարտելով «դարու գործարք»ը, որուն համաձայն, հարայելի ապագայ պետութեան մայրաքաղաքը պիտի ըլլան արեւելեան Երուանդադմի որոշ բաժիններէ: Այս գործարքը կը մարմնատրէ իսրայելեան բռնատիրութեան յանձնուելու եւ պահեստինեան դատը չեղեալ համարելու Միացեալ Նահանգներուն նկրտումները՝ անտեսելով միջազգային օրինականութիւնն ու ձախողութեան մատնելով անկէ բիսած որոշումները:

Հաղորդագրութեան մեջ յիշուեցաւ. «Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութիւնը կոչ կ'ուղղէ միջազգային ընտակիքին՝ դատապարտելու ամերիկան արարքը եւ Վերականգնելու միջազգային որոշումները, յատկապէս դադրեցնելու արարական եւ պահեստինեան հողերուն վրայ իսրայելեան բռնատիրութիւնը եւ սատարելու պահեստինեան անկախ պետութեան հռչակումին՝ մայրաքաղաք Երուսաղեմիվ»:

- Երկուշաբթի, 27 Յունուար 2020-ին, ՍԱՆԱ-ի թղթակիցը հաղորդեց, որ «Ճապիհաթ ալ Նուսրա»ի գինեալ ահարեկիչներ կ'արգիւն քաղաքացիներուն իտիհակի եւ Հալեպի արուածաններու Ապու Շիուր եւ Հապիթ մարդկային միջանցքներէն ապահով ելքը եւ քաղաքացիները իբրեւ մարդկային վահան կ'օգտագործեն:

ՍԱՆԱ-ի թղթակիցը յայտնեց, որ սուրիական բանակը քաղաքացիներուն ընդունելութեան անհրաժեշտ կարիքները ապահովեց՝ տրամադրելով փոխադրակառքեր, բժշկական ծառայութիւն եւ անոնց յատուկ ժամանակաւոր ապաստաններ:

- Երկուշաբթի, 27 Յունուար 2020-ին, գինուրիական աղբիւր մը ՍԱՆԱ-ի հաղորդեց, որ սուրիական բանակի իրաքանչիւր յաղթանակին հետ, գինեալ ահարեկական խմբաւորումներ Թուրքիոյ աջակցութեամբ քիմիական յարձակումի բեմադրութիւն մը կը պատրաստեն: Անոնք այս անզամ Հալեպի եւ իտիհակի արեւմտեան բաժիններուն մեջ նման դաւադրութիւն մը կը նախատեսէն ի գործ դնել՝ սուրիական բանակը ամբաստանելու եւ անոր յառաջիաղացքը կասեցնելու նպատակով:

Այս առիթով Սուրիոյ Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը հանդէս եկաւ հաղորդագրութեամբ, ուղ շեշտեց. «Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութիւնը խստի կը դատապարտէ ահարեկիչներուն կողմէ քիմիական գենքերու օգտագործումը Սուրիոյ տարածքին եւ կոչ կ'ուղղէ ՍԱՆԱ-ի Անվտանգութեան Խորհուրդին իշխանութիւնը դատապարտելու նման յարձակումները եւ զօրավիճ կանգնելու ահարեկութեան դեմ Սուրիոյ պայքարին»:

ԲԱԿՈՍԱՀԱԿԵԱՆ ԱՅՃԼԵՋ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՅՈՒՆԱՀԱՍԱԼԻՐ ԵՎ ԸՆՈՐՀԱԽՈՐԵՅ ԲԱՆԱԿԵ

Երեքաթի, 18 Յունիուսին, Հայրենիքաց պաշտպանի օրուան առիթով՝ Արցախի Հանրապետութեան Նախագահ Բակո Սահակեան Հայ առաքելական Եկեղեցւոյ Արցախի Թեսի Առաջնորդ Պարգև Արք. Մարտիրոսեանի Եւ Երկրի բարձրաստիճան պաշտոնեաներուն ընկերակցութեամբ այցելեց Ստեփանակերտի յուշահամալիր:

Նախագահը ծաղկեներ տեղադրեց Յամաշխարհային Բ. պատերազմին զոհուածներուն յիշատակը յաւերժացնող յուշարձանին, արցախեան ազատամարտի և ասլաքանական շիրմաներուն եւ անյայտ կորսուած ազատամարտիկներու յուշարձանին դիմաց:

Բանակի օրուան առիթով նախագահը նաեւ շնորհաւորական ուղերձ յից եւ հաստատեց, որ ասիկա տօնն է նաեւ աշխարհասկիւր բոլոր հայերուն, որոնք հայրենիքին համար օրհասական պահուն տարբեր երկիրներէ շտապեցին Արցախ եւ կանգնեցան անոր պաշտպանութեան դիրքերուն մէ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՏՐՊԵՏՅԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՄ ՀԱՆԴԻՇՈՒՅԸ

Չորեքշաբթի, 29 Յունիուար 2020-ին, ԺԱԿ ԱՌԱՄԵՆ ԱՎԵՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԵՂՄԱՆ ԱՌԱՋԵՆԴԱՆԻ ԱՐՏԱՔՍԵՐԸ ԳՈՐԾՈՂ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՄ ՉՈՒԹԱՎ ՄԱՍԱԿԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵԼՄԱՐ ՄԱՄԵՏԵԱՐՈՎԻ ՀԱՆԴԻՓՈՒՄԸ, ՈՐ ՄԵԴԻԱՆ Կ'ԻՆԵՆՍԱՅ ԵՎՐԿ ՄԻԼԻԱՐԴ ՀԱՄԲԱԿԻ ՀԱՄԱՆԱԽԱԳԱԽՆԵՐԻ ԻԿՈՐ ՊՈՎՈՎԻ (ՊՈՒՍԻՒԱ), ՍՄԵՐՖԱՆ ՎԻՍԿՈՆՏԻԻ (ՖՐԱՆՍԱ), ԷՆՏՐԻԻ ՇՆՈՔԵՐԻ (ԱՄՆ) ԵՎ ԵՎՐԿ ԳՈՐԾՈՂ ՆԱԽԱԳԱԿԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱԳՈՒՐԳԻ ԱՆԺԵ ԶԵՍԱՊԵՀԻ ՄԻջՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԵՎ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ:

ՀՅԴ ՆԵՐԿԱՅԱԺՈՒՇԻՉԻ ՂԱՏՐԸ...

Ulysses' IQ

ՀՅԴ Հայաստանի գերազոյն Մարմիկի անդամ Արծուիկ Մինասեան այս առիթով հետևեալը ըսաւ. «Դարերու վրայ ձեւաւրուած մեր զինուորական ուժին եւ անոր Նկատմամբ հաւատամթին արտայայտութիւնն է 28 Յունուարը, երբ սոռրագրուեցաւ պաշտպանութեան և ախարարութեան ստեղծման հրամանագիրը»:

ՀՅԴՆԵՐԿԱՅԱԳՈՒՇԽՆԵՐՈ ԾԱՌ-
ԿԵՊՍԱԿ ԳԵՏԵՂԵՑԻՆ ԵՌԱԲԼՈՒՐ
պակթեռնի յուշարձանին դիմաց,
ծաղիկներ՝ զ ոհուած ընկերներու
շիրիմներով:

տամարտիկ Տարոն Տօնյեան տակաւին ուսանող էր, երբ ընդգրկուեցաւ ՀՅԴ ջոկատներուն մեջ, իսկ քժշկութեամբ աշխատելու իրաւունք ստանալին ետք՝ որոշեց զլաւ ընկերութունը լոռիկ:

«Սկզբեն կը մտածէի, հիմա ալ կը մտածեմ, որ զինուոր ըլլալը աւելի վեհ, բարձր գաղափար է: Զինուոր աւելին կու տայ հայրենիքն, երկրին, բայց զինուոր-բժիշկը նոյնպէս կը ծառայէ, եւ այսօր ալ, խաղաղ օրերու մէջ կան զինուոր-բժիշկներ, որոնք ազնուօրէն նուիրուած են հայրենիքն», խաւ ան:

Օրուան խորհուրդը մեծ է, ոի-
տել տուաւ Արծուիկ Միևստեան.
«Որովհետեւ իրողութիւնն է, որ իրա-
քանչիւր ժողովուրդ, իւրաքանչիւր
ազգ իր պետականութիւնն ը կը Կեր-
տէ եւ կը կայացնէ իր բանակին մի-
ջոցով։ Մենք ազատագրուած հայ-»

պես իր ասուլը դիրքնուուն վրայ է»:
Ըստ Արծուիկ Մինասեանի,
այժմ դարձեալ կարիք կայ յստակ-
օրեն արձանագրելու, որ որեւէ պահ,
որեւէ հարց չի կրնար աւելի վեր
դասուիլ, քան բանակին մարտուունա-
կութիւնը, որպէս հայ ժողովուրդին
լայ ինտենսանուութեալն եռաշխիք:

«Անշուշտ ընելիքներ շատ կան, բայց մեր բանակը օրէ-օր կը հզօրանայ, նաեւ պէտք է ըստել, որ բանակի հզօրութիւնը միայն գէնքրով, զինամթերով կամ թուարանակով

չի չափուիր, բաևակը պէտք է հոգե-
բանօրէն պատրաստ ըլլայ յաղթա-
նակներով», ըստ Տարօն Տօնոյեան:

Բժիշկ-ազատամարտիկը համաձայն չէ այս գաղափարին, թէ ժողովուրդները պետք է պատրաստել խաղաղութեան. «Յաճախ կ'ըսեն, թէ ժողովուրդները պետք է պատրաստել խաղաղութեան: Մենք միշտ պատրաստ ենք խաղաղութեան, բայց ինչպէս բանակը, այնպէս ալ ժողովուրդը, միշտ պետք է պատրաստել հայրենիքը պաշտպանելու: Սա՛ պիտի ըլլայ բանակին առաջին կանոնը», եղափակեց Տարօն Տօնոյեան՝ Վատահեցնելով, որ բանակը պիտի կատարէ իր առաջադրանքները, այնպէս ինչպէս կատարեց 2016-ին, Ապրիլեան քաօրեային, եւ թշնամին այլեւս բախտախնդիր ըլլալու համարձակութիւնը՝ ունենալոր:

18 ՏԱՐԻԵԸ ՀԱՄԲՈՂՁԱՅՈՒՅԹԸ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ ԲՈՆԱԲԱՐՈՂ ԵՒ ԱՌՈՏ ՀԵՏ ԱՌՈՒՍԱՑՈՂ ՏՎԱՄԱՐԴՈՅ ԿՐՆԱԸ ՆԵՐՈՒՄ ՃՆՈՐՅԵԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷԶ

Յարության Աստվածածին

Անցեալ շաբաթ բրիտանական «Ինտիֆենտընթ» թերթը հրապարակեց անհաւատահյուրած մը՝ ««Ամուսնացիր Զեզ Բժնաբարողին Յետ» Օրինագիծը Օրենսդիրներու Կողմէ Կը Ներկայացուի Թուրքիոյ Մէջ» վերնագրով:

Կարծես միջնադարէն հնչող կիւր ըլլայ: Եթէ Թուրքիոյ խորհրդարանը հաստատէ զայն, սպասուող օրենքը՝ «Թոյլ պիտի տայ, որ տղամարդիկ, որոնք կը մեղադրուին 18 տարիքը չամբողջացուցած աղջիկներու հետ սեռական յարաբերութիւններ ունենալու յանցաքը» խուսափին պատիժեն, եթէ անոնք ամուսնանան իրենց զոհերուն հետ», կը յայտնէ «Ինտիֆենտընթ»:

Թուրք կիւրու իրաւունքներու պաշտպանները զայրացած են, որ այսպիսի ամօթալի օրինագիծ մը կրնայ օրենքի վերա-

ծուիլ «արդի» Թուրքիոյ մէջ: Քըննադատները կը պնդեն, որ նախատեսուած օրենքը «ոչ միայն կ'օրինականացնե մասնիկներու ամուսնութիւնը եւ բռնաբարութիւնները, այլէւ ճամբայ կը բանայ փոքրերու նկատմամբ բռնութիւններու եւ սեռական շահագործման», կը գրէ «Ինտիֆենտընթ»: Քրտամետ ընդիմադիր ժողովուրդներու ժողովրդավար Կուսակցութիւնը (HDP) դէմ է այս օրինագիծին:

«Միաւորուած Ազգերու կազմակերպութեան (ՄԱԿ) գործակալութիւնները մտավախութիւն յայտնած են, որ այս օրինագիծի հիմամբ լայն կարելիութիւններ կը ստեղծուին մանուկներու նկատմամբ բռնութիւն գործադրելու, իսկ զոհերը կը դառնանա աւելի եւս խոցելի՝ իրենց վրայ յարձակողներուն կողմէ լրացուցի բռնութեան եւ տառապանքներու ենթարկութիւն իմաստով», կը տեղեկացնէ «Ինտիֆենտընթ»:

2016-ին Ներկայացուած նմանօրինակ օրինագիծ մը մերժուած էր Թուրքիոյ խորհր-

դարանին կողմէ՝ ամբողջ աշխարհի կիւրու իրաւունքներու պաշտպաններու ընսադատութիւնները ստանալէ ետք: Այդ օրենքը ներում կը շնորհէր միայն այն տղամարդոց, որոնք երիտասարդ աղջիկներու հետ սեռական յարաբերութիւն ունեցած են «առանց ուժի կամ սպառնալիքի»:

Չանի մը երկիրներու մէջ ընդունուած է Նմանօրինակ օրենք՝ «ընտանիքին պատիւը» պաշտպանելու եւ ապահովելու նպատակով: Այսուամենայնիւ, շաղք մը այլ երկիրներ, ինչպէս՝ Եգիպտոս, Թորդանան, Լիբանան, Մարոքօ, Թունիս եւ Պաղեստին, որոնք ունեն նման առարկելի օրենքներ, վերջին տարիներուն չեղեալ յայտարարած են զանուր:

«Ինտիֆենտընթ» մէջբերած է կիւրու իրաւունքներու պաշտպան Սուլա Ազու-Տայայի խօսությունը:

Դանցըները: Կիւրու իրաւունքներու եւ անոնց պաշտպանութեան վնաս հասցնող օրենսդրութիւնը ընդունելու փոխարէն, թուրք օրենսդիրները պէտք է հաջուի առնեն նշեալ յառաջնորդացները՝ սեռային խտրական օրենքները շնչելու գծով»:

Թեեւ Թուրքիոյ մէջ ամսանութեան օրինական տարիքը 18-ն է, թոքական Daily News մէջբերած է Թուրքիոյ խորհրդարանին մէջ «Ժողովրդահանրապետական կուսակցութեան» (CHP) անդամ Թեքին Դինկոլի սա խօսքը. «Վերջին տասը տարիներուն ընդիհանուր թիւով 482 հազար 908 անչափահաս կին ամուսնացած է: Թուրքիոյ մէջ կիւրու 26 տոկոսը ամուսնացած է մինչեւ 18 տարեկան հասնիլը: Անոնց տասը տոկոսը ծննդաբերած է մինչեւ 18 տարեկան ըլլալը, իսկ վերջին վեց տարիներուն 142 հազար 298 անչափահաս մայր արձանագրուած է: Այդ աղջիկներուն մէջ մասը ամուսնացած է կրօնական արարողութեամբ: 2002 թուականեւն ի վեր անչափահաս աղջիկները ծնած են ընդիհանուր առմամբ 440 հազար մասնուկ: Թիւը՝ մինչեւ 15 տարեկան կիւրու, որոնք ծննդաբերած են սեռական բռնութեան ենթարկուել ետք, կազմած է 15 հազար 937»:

«Ինտիֆենտընթ» յայտնած է, որ «Բռնութիւնը կիւրու եւ աղջիկներու նկատմամբ տարածուած է Թուրքիոյ մէջ. համաձայն ՄԱԿ-ի տուեալներուն՝ թուրք կիւրու 38 տոկոսը իր զուգընկերոց կողմէ ենթարկուած է ֆիզիկական կամ սեռական բռնութեան: «Մենք կը դադրեցնենք կիսասպանողը» անուանումը կրող քարոզական խումբի հաշուարկներով՝ 2017-ին 409 կին սպանուած է իր զուգընկերոց կամ ընտանիքի անդամի մը կողմէ, բան մը, որ կտրուկ աճած է չորս տարի առաջ եղած 237 ցուցանիշի համեմատութեամբ:

Այդ ընթացքին, Թուրքիոյ նախագահ Ռենեա Թայիհ Երտո-

ղանցքները: Կիւրու իրաւունքներու եւ անոնց պաշտպանութեան վնաս հասցնող օրենսդրութիւնը ընդունելու փոխարէն, հանդէս եկած է կիւրու դերը թերագուատութիւններով: 2014-ին կայացած հասդիպման մը ընթացքին, Երտողական ներկաներուն ըսած է. «Դուք չեք կրնար հաւասարութեան նշան դնել կիւրու եւ տղամարդու պաշտպանութեան»: Ասիկա կը հակասէ ընութեան»: 2016-ին Երտողական նաեւ յորդորած է կիւրու, որ առնուազն երեք երեխայ սա խօսքը. «Վերջին տասը տարիներուն ընդիհանուր թիւով 482 հազար 908 անչափահաս կին ամուսնացած է: Թուրքիոյ մէջ կիւրու 26 տոկոսը ամուսնացած է մինչեւ 18 տարեկան հասնիլը: Անոնց տասը տոկոսը ծննդաբերած է մինչեւ 18 տարեկան ըլլալը, իսկ վերջին վեց տարիներուն 142 հազար 298 անչափահաս մայր արձանագրուած է: Այդ աղջիկներուն մէջ մասը ամուսնացած է կրօնական արարողութեամբ: 2002 թուականեւն ի վեր անչափահաս աղջիկները ծնած են ընդիհանուր առմամբ 440 հազար մասնուկ: Թիւը՝ մինչեւ 15 տարեկան կիւրու, որոնք ծննդաբերած են սեռական բռնութեան ենթարկուել ետք, կազմած է 15 հազար 937»:

«Ենիստի աղջիկներուն մէջ կապուած է նախագահ Երտողականի «Արդարութիւն եւ Զարգացում» Կուսակցութեան հետ (AKP), հետեւաբար, նախագահ կրնայ դիւրութեամբ կանգնեցնել այս օրինագիծին ներկայացումը խորհրդարանի անդամներուն մեծամասնութիւնը կապուած է նախագահ Երտողականի «Արդարութիւն եւ Զարգացում» Կուսակցութեան հետ (AKP), հետեւաբար, նախագահ կրնայ դիւրութեամբ կանգնեցնել այս օրինագիծին ներկայացումը խորհրդարանի ներս: Այսուամենայնիւ, յայտնի չէ, թէ նախագահ ի՞նչ պիտի ընէ, որովհետեւ ան բազմաթիւ դիւրութիւններուն որդեգրած է ներին եւ արտաքին հարցերու գծով, որոնք կը հակասն Թուրքիոյ եւ յուլց ժողովուրի շահերուն: Ինչպէս որ բազմաթիւ առիթներով ականատես եղած ենք, այս հարցով եւս կը նկատեսք, որ Երտողական կը նախընտրէ սիրաշահի իր արմատական հետեւորդները, քան ճիշդ վարուիլութեամբ..

**Արեւելահայերէնի թարգմանեց՝
Ուրգանսա Աւագեան
Արեւմտահայերէնի վերածեց՝
Սեղա Գրիգորեան**

Յայտարարութիւն

Կրթասիրաց Մշակութային Միուլթեան մօտ կը գտնուի Հայ Մշակութիւնի պահպանման արտայայութիւնը Եղող Այնթէափ Ասեղ-նագործութեան երկիատոր պատկերագիրը:

Փափաքողները կրնան ներկայանալ եւ գնել գիրքը Միուլթեան քարտուղարութեան:

**Կրթ. Մշկը. Միուլթեան
Խնամակալութիւն**

Պաշտօնեայի Կարիք

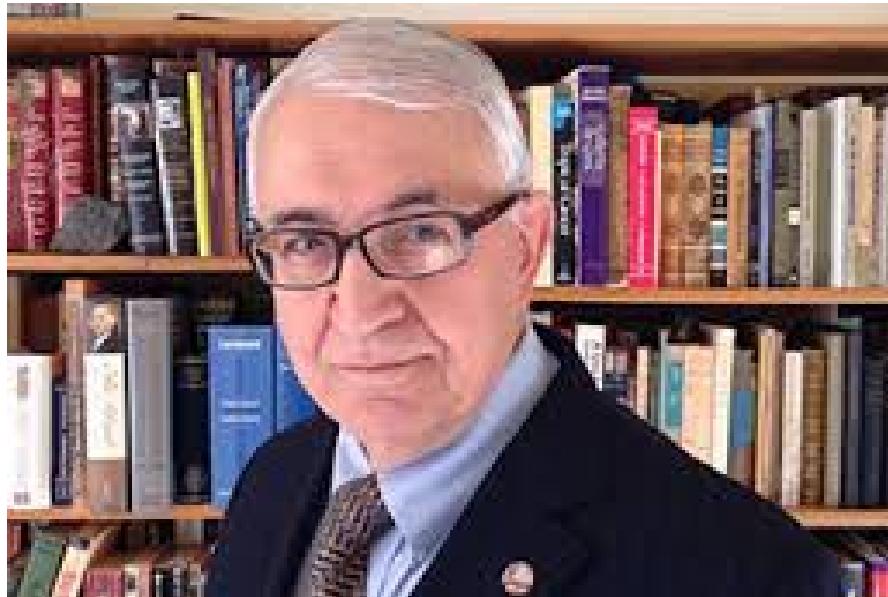
Կրթասիրաց Մշակութային Միուլթեանը կարիքը ունի պահպանի՝ յետմիջօրէի ժամը 4:00 եւ մինչեւ յաջորդ օր առաօտեան 8:00:

-Փափաքողները պարտին ներկայանալ միուլթեան քարտուղարութեան:

ԿԱՐՁԱՊԵՏԸ ՓԱՇԻՆԵԱՆԻ ԿԱՊԱՆԵԱՆ ԵԼՈՅԹԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կարծիքնեան

Կ'երեւի արձագանգելով
ՀՅԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ
ընկ. Յակոբ Տէր Խաչատուրեա-
նի վերջերս հրապարակուած կո-
չին, վարչապետ Փաշինեան Վեր-
ջապ է և տ ր ա մ ա դ ր ո ւ թ ի ւ
կը յայտնէ երկխօսութեան դիմելու
«Դաշնակցութեան համահայ-
կական կառոյց»ին հետ, միաժա-
մանակ բացայատ բացառման
մէջ պահել ջանալով Հայաստանի
մէր կազմակերպութիւնը:

Պարզ խօսքով, պին. Վարչա-
պետը պատրաստ է խօսելու
ՀՅԴ Բիւրոյին հետ, բայց կը մեր-
ժ խօսի Դաշնակցութեան երկ-
ոհ կազմակերպութեան հետ.
կազմակերպութիւն՝ որ պին.
Վարչապետի արտախորհրդա-
րանական հզօն ընդդիմութիւնը
կը ներկայացնէ:

Այսօր մեր երկիրը կը դիմագ-
րաւէ ներքաղաքական կոտո-
րակման լուրջ սպառնալիքը: Իմ-
քայլական իշխանութիւնները,
իրենց ներկայ քաղաքականութ-
եամբ, երկիրը կը մղեն դեպի
ներքին բեւեռացում, որուն
հետեւանքով, սակայն, կառա-
վարութիւնն է, որ հետզիետ կը
մեկուսանայ իր ժողովուրդին:
Փաստերը ցոյց կու տան, որ այն
ժողովորդական ալիքը, որուն
թեւերուն վրայ պի. Վարչապետի
խումբը եկաւ իշխանութեան ար-
դեւ վաղուց վերադարձ է
հրականութեան: Այսօր այլեւ
կը գործեն քաղաքական դաշտի
մտահոգութիւններու: Արդեւ հա-
սած ենք ինն, ուր կառավարութ-
եան գործը անխուսափելիորէն
պիտի չափուի իրական չափա-
նիշներով եւ ոչ՝ ամբոխավարա-
կան պոռթելումներով: Եւ արդեւ
երկրի իրական մարտահրաւեր-

ներն են, որոնք կը ծառանան
հակուլութեան եւ իշխանութեան
առջեւ եւ կը պարտաւորեցնեն
իրենց անյտաճգելիութեամբ:

Այժմ իշխանութիւնը կը գտնուի երկիրը միացնելու բարոյա-
կան պարտաւորութեան տակ:
Այլընտրանք գոյութիւն չունի: Իշ-
խանութիւնը պիտի խօսի երկրի
իրական ուժերուն հետ: Առաջին
հերթին՝ Դաշնակցութեան հետ:
Եւ անշուշտ պետք է անկեղծ-

ՏՆՍՀ

ԻՆՉՈՐ ԶԵՆ ԽՕՍԻՐ ԱՐՄԱՏԻՆ ՄԱՍԻՆ

Ս. Սահակերտեան

Թանի մը թիւ:

Ըստ պաշտօնական վիճակագ-
րութիւններու, աշխարհի տարած-
քին այսօր կայ աւելի քան 70 միլիոն
մարդ արարած, որ կը գտնուի
գաղթականի կարգավիճակի մէջ:

Անոնք զանազան տագնապներու,
պատերազմներու եւ բռնարարներու
հետեւանքով հարկադրուած են
հեռանալ իրենց ընակարաննեն, վե-
րաբռնակցուած է իրենց երկրի
սահմաններն ներս կամ արտա-
գաղթած են: Այս թիւը տասը տարի
առաջ շուրջ 42 միլիոն եր...

Բնական եւ անբնական պայ-
մաններու բերումնվ, 2000-ին, իրենց
երկիրները լքած են 173 միլիոն
մարդ, ներառեալ՝ կամովին տեղա-
փոխուածները: 2019-ին, այս թիւը
մոտեցած է 270 միլիոնի: Այսիսքն,
բռնի կերպով գաղթական դարձած-
ներուն թիւը կը կազմէ ընդհանուրին
մոտաւորապէս 25 առ հարիւրը:
Կան նաեւ ոչ-պաշտօ-
նական աւելի՝ ահաւոր
թիւեր...

* * *

Առաւելաբար, իրենց ընակավայրերէն
բռնի ծննդերով հետացողու-
ներուն տագնապը մերժ
ընդ մերժ կ'արծարծուի
միշագգային մամուլին
կողմէ, նիւթ կը դառնայ
միշագգային հանդի-
պուսներու, խորհրդա-
ժողովներու: Ակներեւ է,
որ թուրքիա կը կանգնի այս տագ-
նապը շահագործողներուն պարա-
գուինի դիրքինվայ, կ'աշխատիվիա-
ռաւոր տոլարի «հատուցում»
ստանալ երոպական երկիրներէ,
իսկ երբ սպասած գումարներ լիովին
չհասնին՝ կը սպասարար բռնագաղթի
ենթակուածները դրկեւ Եւրոպա:
Նորագոյն ապացոյցը՝ գերմանիոյ
Մերձելին հետ բրոտողանի վերջին
հանդիպումն է:

Միշագգային հանդիպումներու
եւ խորհրդաժողովներու արիթով,
կը խօսուի գաղթականներուն օգ-
նութիւն հասնելու հրամայականին
մասին: Բոլոր գաղթականները կա-
ռելի չեւ արձանագրեւ նոյն «դաս-
կարգին» մէջ: Մասնակի դասակար-
գում մը՝ մեր աշքին առջեւ պիտի
պարզ հետեւալ պատկերը: Գաղ-

թանի մենք, Հայաստանի մէջ,
պետք է ուրախանա՞նք, որ արտա-
գաղթողներու թիւը փոքր նուազում
արձանագրած է, սակայն բազմա-
հազարներու արտագաղթը չէ դադ-
րած:

* * *

... Ասկ մենք, Հայաստանի մէջ,
պետք է ուրախանա՞նք, որ արտա-
գաղթողներու թիւը փոքր նուազում
արձանագրած է, սակայն բազմա-
հազարներու արտագաղթը չէ դադ-
րած:

Միշագգային հանդիպումներու
եւ խորհրդաժողովներու արիթով,
կը խօսուի գաղթականներուն օգ-
նութիւն հասնելու հրամայականին
մասին: Բոլոր գաղթականները կա-
ռելի չեւ արձանագրեւ նոյն «դաս-
կարգին» մէջ: Մասնակի դասակար-
գում մը՝ մեր աշքին առջեւ պիտի
պարզ հետեւալ պատկերը: Գաղ-

ԶԱՐԱՄՔ ԱՎՀՈՒՆ ԿԵՐՊՈՎ ՆԱԽԻՋԵՆԻ Է ՎԵՐԱԲԵՐՄԸ

ՄԵՐՈՐԵԱՅ ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ

Թրիստ Խորյեան

Վրաստավի Սամցիւծ-ջաւախը շղանը գտնում է շատ բարդ աշխարհաքաղական դիրքում: Այս տեղ բախտում են Աստրապեճանի, Թուրքիայի, Վրաստավի ու Յայաստանի շահերը: Այս տարածաշրջանի նկատմամբ հետաքրքրութիւն ներ ունի նաև Ռուսաստավի Դաշնութիւնը, ինչը արտայայտում է տարբեր ձեւերով: Սակայն այստեղ գլխաւոր խաղաղողները վերոնշեալ չորս պետութիւններն են, որոնց

նպատակներ տարբեր են: Թուրքիան ու Աստրապեճանը այլ շահեր ու ծրագիրներ ունեն Զաւախիք նկատմամբ, Յայաստանն ու Վրաստավը՝ այլ: Չնայած, որ Յայաստանի ու Վրաստավի շահերը ընդհանուր առումով համընկում են, սակայն ի տարբերութիւն Թուրքիայի ու Աստրապեճանի նրանք չեն գործում միասնական ձեռնուկ եւ դրանով յաճախ ջուր լցում թուրք-աստրապեճանական օրակարգի ջաղացին:

Թուրքիան ոչ մի կերպ չի համակերպում այն մտքի հետ, որ 1830-ական թուրականներին ստիպուած էր զիջել Ախալցխայի փաշալիքը Ռուսական Կայսրութեանը: Այս միշեւ ի հիմա յաւակութիւններ ունի Ազարիայի ու Զաւախիք նկատմամբ, բայց ի տարբերութիւն 1918 թուրականի, երբ Թուրքիան բացայաց ձեռնուկ յարձակուել է Ռուսական վերջին պարագաները: Վերջին տասնամեւելիքին, եթէ ինչ-որ ներգաղթ էլ եղել է դա կատարուել է այսպէս կողուած թուրք-մեսխեթցիների հաշուին: Այսպիսով պէտք է փաստեսը, որ շրջանը կամաց-կամաց հայաթափում է Վտանգելով իր քրիստոնեական դիմագիծը: Նոյն հրավիճակը ենաւ Ախալցխալարում եւ Նինոծմինտայում: Ուլղակի այստեղ գիտերի շատ լինելու պատճառով ինտիրո այդքան աչքի չի ընկնում կախացիայում:

Այսպէս կարողանալու է լուծել այս ժողովրդական խնդիրը, որը ստեղծուել է հայերի հեռացման հետեւաքով: Սակայն վերջին տարիների փորձը ցոյց է տալիս, որ հայաթափուած Ախալցխան բաղադրում հայերի տեղը գրադեցրել են նոյն շրջանի գիւղերից քաղաք իշած վրացիները, ինչի հետեւաքով իրենց վրացական գիւղերն են դատարկուել: Դրանից բացի նրանց մի մասը հեռացել է Թիֆլիսից ցանկանալով ապել մայրաքաղաքում: Վերջին տասնամեւելիքին, եթէ ինչ-որ ներգաղթ էլ եղել է դա կատարուել է այսպէս կողուած թուրք-մեսխեթցիների հաշուին: Այսպիսով պէտք է փաստեսը, որ շրջանը կամաց-կամաց հայաթափում է Վտանգելով իր քրիստոնեական դիմագիծը: Նոյն հրավիճակը ենաւ Ախալցխալարում եւ Նինոծմինտայում: Ուլղակի այստեղ գիտերի շատ լինելու պատճառով ինտիրո այդքան աչքի չի ընկնում կախացիայում:

Աստրապեճանը իր հերթին ամեն շակը գործադրում է, որ Վրաստանի քուեմ քարոզի շոշանում, որը սահմանակցում է Սամցիւծ-Զաւախիքին, գնալով աւելանայ ատրապեճանական բնակչութիւնը ու դրա հետ մէկու իր ագործութիւնը: Նրանց ծրագիրը շատ պարզ է: Այստեղով իրականացնում են նրանց տնտեսական եւ փոխադրական խոշորագոյն նախագծերը, որոնք են Պարու-Թիֆլիս-Ճեյխան եւ Պարու-Թիֆլիս-Կառս: Թուրքիայի ու Աստրապեճանի միշեւ փոխադրական ու շերմուժային կապը արդեն փաստացի կայ եւ մոտու այս ամրագրել թուրքական ազգաքակչութեան ներկայութեամբ: Իսկ հայաթափուած եւ թուրք-մեսխեթցիներով բնակեցուած Սամցիւծ-Զաւախիք տարածաշրջանի վերջին հանգրուած թուրքիան ու Աստրապեճանը էլիմելու: Նման չարաբասա

Մեկը՝ մահկանացուներս, երբ նեղուինք, միսիթարութեան պահանջը մը կը յառաջանայ մեր մէջ եւ այդ մէկը կը սպասենք մարդոցմէ, կամ մենք մեզ կը միսիթարենք համոզումներով:

Ուղեալ շաբաթ Սուրբոյ պատերազմի տարիներու ամենամիջությունունեական գետի վրայ: Սուրբական լիրան յանկարծակի անկում կորեց քանի մը օրուան ընթացքին: Եւ երբ կշիռքին մէկ նժառո վար իշեւ, միւսը ընականարար վեր կ'ելլէ: Շուկայի առօրեայ ամենատարական պիտոյը ները սուրբական լիրական գաղտնական գիտեալ սիրել գիրար, սակայն այս բոլորը կատարեալ գոհացում չեն տար:

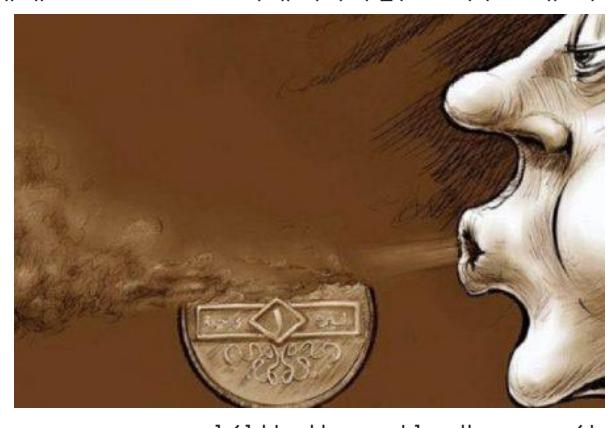
Մտիւ մէծ մէծ խանութեարու այդ արիթերով կը գումարուինքին, շատ անգամ ծանուցում գոյն:

Կ'ուրախանայի այս բոլորը տեսնելով, ժողովուրդը տակաւին մարդկութեան գաղակար ունի ու մարդկի տակաւին գիտեն սիրել գիրար, սակայն այս բոլորը կատարեալ գոհացում չեն տար:

Մտիւ մէծ մէծ խանութեարու այդ արիթերով կը գումարուինքին, շատ անգամ ծանուցում գոյն:

Շուկայի առօրեայ ամենատարական պիտոյը ները սուրբական լիրական գաղտնական գիտեալ սիրել գիրար, սակայն այս բոլորը կատարեալ գոհացում չեն տար:

Երկորորդ օրը ընսութիւն պիտի:

յանձնեի: Աւարտին, վերադարձ ճամբուս վրայ, երբ պատուհանն է դուրս կը նայէի, թաքսի մը մօտեցաւ ու կանգնեցաւ քովս: Վարորդը ծերուին մըն էր, կուզը մէշտեղ ելած եւ մարմինը դեկին վրայ կըած: Հագուածը կը մատնէր իր համեստ պայմաններու տակ ապրիլը:

Կարմիր էր ազդալոյսը, երկորս ալ կանաչին կը սպասեինք: Եւ երբ կանաչը բացուեցաւ, ինք էր, որ առաջին անգամ պէտզինի մզ ակը սեղմելով յառաջ գնաց: Աչք նկատեց թաքսին ետեւի ապակինին վրայ ծեռագիրով գրուած թուրքը: «Բոլորս եղբայրներ ենք. մէկ լիրայն կամ հասիր եղթալիք տեղոր»:

Պէս-պէս ճաշարաններու, հսկայ ուտեստեղին խանութեարու եւ վաճառատուններու տրամադրածերուն աւելի արժեքաւոր էր այս մէկը:

Մեզմէ ո՞վ չի գիտեր «Այրի կնոջ առակը», զոր Յիսուս պատմած էր իր աշակերտներուն, յայտնելով որ անոր տուածը աւելին էր, որովհետեւ ան իր ամրող ունեցածը տուաւ, իսկ մնացեալը իրենց հարստութեան բաժին մը:

Կռակներն ու անոնց հերոսներու միշտ ալ իրենց պատմութեան սահմաններուն մէջ չեն մնար, չեն կադապարուիր, այլ կու գան ու

Արտերկրի հևագոյն կրթօճախ-ներէն աւելի քան հինգ դարու պատմութիւն ունեցող, Ս. Քառասնից Մանկաց Մայր Եկեղեցւոյ ծխական դպրոցը՝ Հալեպի Ազգային Հայկազն վարժարանը, հիմնուած՝ 1852 թուականին, 160 տարի լուսաւորել է ետք, 2012-2013 կրթական տարեշրջանի աւարտին փակեց իր դրսերո:

Սուրիհական կատաղի պատերազմին եւ սուրիհահայութեան ու յատկապես հալեպահայութեան ան-նախընթաց արտագաղթին պատճառով, քաղաքին մէջ գործող չորս ազգային վարժարաններ՝ Հայկաց-եան, Սահակեան, Չաւարեան եւ Կիւլպէնկեան, Բերինյ հայոց թեմի Ազգային Վարչութեան որոշումով եւ տնօրինութեամբ իսլբուլցան Ազգա-յին Միացեալ վարժարան անուան տակ:

Այսպիսով շիեցաւ հայոց արդի պատմութեան կրթական հզօր ամրոցներէն մին, որուն աշխարհասփիւն շրջանաւարտները սարսուռ մը ապրեցան, երբ լսեցին անոր փակումին բօթ:

Բաղդատութիւն մը կատարելով այս համախմբուած Վարժարաններուն Միջեւ՝ Հայկազեանը կը հանդիսանայ դժբախտութեան ախոյեան, երկու հիմնական պատճառներով:

Տարագիր հայութեան գալուս-
տեն շատ առաջ գործող այս կրթօ-
ճախը մասց է բաժնուած, իր երթը
մասնաշնչեղը՝ մանկապարտեզ,
աղջկանց եւ տղոց բաժիններ իրարմէ
հեռու թաղեր հաստատուած են,
յատկապէս մանկապարտեզը, որ
վերջին քառասուն տարիններուն, որ-
պէս առժամեայ միջոցառում, փո-
խադրուեցաւ Նոր Գիւղ, Ազգային
Քարեն Եփիւ ճեմադրանի պարտե-
զին մէջ, նախկին գիշերօթիկներու
Տիգրանեան շնչը, արդիական
մանկապարտեզի մը յարմարու-
թիւններ գրկուած:

Աղջկանց բաժինը կը գործէր 1950-ական թուականներուն Եկեղեցւոյ կից կառուցուած շնորհին մէջ, որ ընդհանրապէս Ներ կու զար, քաղաքի կեդրոնական թաղերուն՝ Ազիզիէի, Սալիհատի, Նայեալի եւ Սուլեյմանիէի բնակչներու զաւակներուն:

Պետութեան կողմէ 1967 թուականին սեփական վարժարաններու մասին հաստատուած օրենքըն եւց, Յայկագեան վարժարաններու երեք արտօնագիրները պահպանելու հեռանկարով, միւս կողմէ՝ ամբողջական եւ արդիական նոր կառուցի մը երազը իրագործելու դժուարութիւններուն պատճառով, առժամանակ լուծումներէն եր Նայեալի շրջանին մէջ հոգեւոր եղբայրակցութեան «Կենաց» վարժարանի գումարը, որ յատկացուեցաւ՝ որպէս տղոց բաժին։ Յալեալի թանգարաններու տնօրենութեան յանձնելով ճիտեյտիհի մէջ «Պեյթ Ղազալէ» արաբական ապարանքը, ուր աշակերտելու բախտալորուներէն եղած եմ նախակրթարակի 1962-1968 տարինեռու։

Որպես փոխհատուցում՝ քաղաքաբետութիւնը Ազգ. Իշխանութեան տրամադրեց Սուլեյմանիկի հայաստ շոջանի մեջ հողաշերտ

Անկրկնելի Դալէպո

ԱՆՇԻՐԻՄ ՀԱՅԿԱՉԵԱՆԸ

ՄԱԹԻԿԵՊԼԻՆԱԹԵԱՆ

Նալեւ Ետք 1958-1983 վարժարանեւ Ներս Դերձակեանի բոլորանուեր ծառայութեանց, իսուսացաւ ուսումնական Ներկայ տարեշրջանին հրատարակութեան յանձնել Յայկազեան վարժարանի ամբողջական պատմութիւնը ընդգրկող յուշամատեանը, պատրաստուած՝ օրուան մեջարեանի կողմէ:

ծարեալին կողմէ»:
Յոգաբարձութեան կողմէ յառաջացած յանձնախումբ մը ստուգում կարող է լինել աւարտած էր 1987-ին՝ ամբողջական պատմական մը պատրաստելու աշխատանքը վստահելով ծանօթքանասէր Սիհրան Միևնականին, միևնէ Յրայր Յակոբեան 1996-ին արտագաղթելեած ամբողջական թղթաժրարուկը յանձնէ իրեն յաջորդող տևորեն Սիլվա ճայպուրութեանին: Բոլորին

Պարտիզանացութեան մը, Հայկազեան վարժարանի աշակերտուիհներ եւ ուսուցչական կազմը, կեղողնը՝ տնօրին Սատրես Մ. Էպիկարաթեան (1932-1935): Զախեն՝ նստած առաջին շարքին եօթերորդը՝ Սանկապարտիզանուի տիկին Սաթենիկ Տանևասաւետեան:

Ծանօթ պատերազմի սկզբնաւորութ-
եան Միհրան Մինասեանն ալ
կը հաստատուի հայրենիք:

Այսպիսով, յուշամատեասի պատրաստութեան պատմութիւնն ալ, իր կարգին, կը բոլոր քառասնակեան մի:

Խորյարդակը տածելով Բերիոյ
Հայոց Թեսի Ազգային հշխանութ-
եան, Ուսումնական Խորհուրդին
Եւ Կրթական բնագաւառի պատաս-
խանատուններուն հանդէա՝ ցաւ
ի սիրտ կրնանք յայտարարել, որ Ազ-
գային Հայկազեան կարժարանը
անտեր է այսօր, որովհետեւ ոչ եւս ե-
իր անմիջական խնամատարք՝ հո-
գարանձու թիւն:

Փայլութեալութեալ:

Յայլազեան Վարժարանի աշ-
խարհասկիւր շրջանաւարտները
փակման գոյժին հետ կրկնակի սար-
սուր մը կ'ապրին այս պահուն՝ յու-
շամատեանի հարցին իրազեկ դառ-
նաւով:

Անկրկնելի ՅալԵար կ'ապրի ու
կը շնչէ հայօրեն, եւ Յայկացեանի
յուշամատեանի իրագործումը կա-
րելի է վստահիլ ՅալԵա ապրող
շրջանաւորութեռուն:

Ազգային վարչութեան հովանաւորութեամբ, Յալեաի մէջ ապրող հայկաց եասցիներէ կազմուած Մար-

մին մը կարելի կութիս պիտի ունենայ փրկել ցարդ կատարուած աշխատանքը եւ իր լրումին հասցնել այս կողմողական գործը, որ փոխան շիրմաքարի՝ պիտի կանգնի պատմութեան դիմաց:

Սփիտօքի տարածքին ապրող շրջանաւարտները, անկասկած, բարձր գիտակցութեամբ իրենց նիւթական ներդրումը պիտի ունենան այս հրատարակութեան լոյս ընծայման:

Բազմահարիւր կոթական
մշակներ եւ պաշտօնելութիւն, հա-
զարաւոր շրջանաւարտներ, որոնց-
մէ շատեր վաղուց մեկսած են այս
աշխարհին, անոնց հարազատներն
ալ պիտի ողջունեն նման հրատա-
րակութեան մը աւարտը:

Այս խանդավառութիւնը ապրօք է 1997-ին, երբ Ազգային Զարգացման Եվրոպական համաշխատեալ հրապարակութեալ յիսլամեակի յորելինական հանդիսութեան օրերուն:

Իմ ընտանիքն չորս սերունդ-
Ներ Ներկայութիւն ունեցած են Հայ-
կացեան Վարժարանեւ Ներս, մեծ
հայրս՝ Մատթեոս Ս. Եպիհովաթեան
(1881-1960), որ տևօրէնսն էր 1932-1935
տարիներուն: Իր աշակերտներէն
ճանչած եմ Տիգրան Նահապետ-
եանը, Օնսիկ Տիգ Յովհաննեսեանը
եւ տղօթ. Ախակ Սիսեռեանը, որոնց-
մէ տեղեկացայ, թէ բարոյագիտու-
թիւն նիւթի դասատուն եղած է:

Հայկազեանը՝ որպէս կրթական ամրոց, իւրայատուկ է սփիւռքի պատմութեան մէջ, նկատի ունենալով, որ անոր հիմնադրութիւնը աւելի քան կես դար կը կանխէ Տեղասպանութիւնը եւ սփիւռքի ծննդոցը, հայկական դպրոց մը առանց գաղափարական պատկանելիութեան՝ մինչեւ քասերորդ դարու կէտրուն, այսպիսով անոր պատմութիւնն ալ կը ցոլացնէ գաղութի ամբողջական պատկերը:

Ազգային Հայկագեան վարժարաններու յուշամատեանը լոյս պիտի սփռէ փառաւոր գաղութի առաջին հայկական դպրոցին վրայ, որ ոսկեայ մէկ օղակն է աշխարհասփիւր բազմահարիւր կրթական ամրոցներուն՝ յար եւ նման Մոսկովայի Լազարեան ճեմարանի, Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցի, Վենետիկի Սուրբատ Ռափայէլեան վարժարանի, Յնլիկաստանի Մարդասիրական ճեմարանի, Ամերիկայի Ֆերահեան վարժարանի, Փարիզի Դպրոցաւոր վարժարանի, Պոլսոյ Կեդրոնական վարժարանի եւ Պեյռութի Նշան Փասանինքանին ճանապարհութիւն:

Քայլական տուներէն Ներս յարգելի համեմատութեան մը մօտ գրադարան կարելի է տեսնել, իսկ չունեցողներն ալ նորագագոյնը կը պահեն Աստուածաշունչ մը, երազահան մը, հայրենակցական յուշամատեանը եւ իրենց յաճախած քարքարելու լուսավարութեանը:

Նոր տարրուան խանդապառը:
Նոր տարրուան խանդապառը եւ
յոյսերով լի տրամադրութեամբ,
կը սպասէմք, որ այս առկախուած ծրա-
գիրը Կեանքի կոչուի՝ որպէս պան-
ծացում մեսրոպեան մեծ գիւտի
պատմական ամբոցներէն՝ Հալեպի
Հայկացեան վահժարանի:

Լրագրողական Հարցաքննութիւն

**«ԴԱՅ ԱՐԴԵՍՏԱԽՈՐՆԵՐՈՒՄ ԳՈՐԾԸ ՈՐԱԿԱԽՈՐ Է:
ԱՅՍՊԵՍ ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ ԵՆ ԱՆՈՆՔ ՍՈՒՐԻՈՅ ՏԱՐԱԾՔԻՆ»,
Կ' ԸՍԵԼ ՍԻՒԼԱՐԵՎԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ**

Մարինա ՉիլԱբօշեան-Պողիկեան

Եթե երբեք Սուրիհա այցելած էք եւ հարցուցած Վարպետն արհեստաւորներու մասին, տեղացիներ ալսգամ ձեզ պիտի ուղղեն հայ արհեստաւորներու մօտ, որոնք ճանչուած են իրեւս աշխատավորութեամբ եւ որակաւոր գործով:

«Արեւատը ապարանջան է, ուր որ երթաս
հետո Կ'զլայ», կ'զեխն մեր մեծերը: Յայ արեւա-
տաւորը, ուր որ ալ գտնուած է, իր արեւստով,
աշխատասիրութեամբ եւ քայինդիր գործով ապ-
րուստը ապահոված եւ շրջապատին մեջ լաւ համ-
բաւ վայելած է:

Աշխատունակ եւ ստեղծագործ երիտասարդ Ներոյ հետ հարցազրոյցի մեր շարքը շարունակելով այս անգամ լուսարձակի տակ կ'առնենք Սիլվահեան եղբայրները, Յովիկն ու Ռաֆֆին, որոնք կաղապարագործ են, այսինքն՝ ամեն տեսակ մետաղներ տաշող եւ ծեւալորող (Թորոն եւ Փրեզա): Անոնց գործատեղին Նոր Գիլ է: 26 տարիէ ի վեր անոնք այս արհեստով կը զբաղի: Հայեա ծնած եւ անոր հայաշունչ մթնոլորտին մէջ հասակ առած զոյգ եղբայրները, միշտ միասին, ընտանիքին կաշած եւ Սուրբոյ պատերազմի տարիներուն իրենց ընտանիքները կազմած են, թէեւ դժուար պայմաններու մէջ, սակայն միշտ յոյսով եւ լաւատեսութեամբ: Այլապէս ի՞նչ կրնային ընել, յանձնուի՞լ դժուարութեան...:

Սիլահեան եղբայրներուն հետ մեր գրուցիկ ընթացքին, իրազեկ դարձանք պատերազմի ինը տարիներուն իրենց դիմագրաւած դժուարութիւններուն: «Պատերազմը իր ժխտական ազդեցութիւնը ունեցաւ բոլոր մարզ երուն վրայ. որոշ շրջաններ ամսացան եւ պետութեան հսկողութեան դրւուն եան, իդիակ ակոծում են երու վտանգին տակ կը գործէինք, բայց բարեբախտաբար մեր գործատեղին Սուլիդի պետութեան եւ բանակին հսկողութեան շրջանին մէջ կը գտնուէր: Կենսական դժուարութիւններ ունեցանք, ինչպէս ելեկտրականութեան չգոյութիւնը: Ծուրջ 2,5 տարի ելեկտրականութիւն չկար մեր գործատեղիին շրջանը, ստիպուած այլ միջոցներու դիմեցիկը եւ ելեկտրականութիւն արտադրող գործիք օգտագործեցիկը, որպէսզի կարենանք աշխատիլ: Երբեմն ստիպուած եղանք մեր գործիքները աւելի ապահով շրջան փոխադրելու եւ բարեկամներու խանութերուն մէջ աշխատելու: Դիմսական դժուարութիւնը այն էր, որ մեր աշխատանքին անհրաժեշտ հումքի լիքերը (ալասինիոն, երկաթ, պղինձ) շուրջ մէկ տարի անգտանելի էին շուկային մէջ, ստիպուած կ'զլլայինք միջնորդներու ճամբով ։ Զալէպի արուարձաններէն ապահովել զանոնք: Մինչեւ 2014 հիմնական այս դժուարութիւններդիմագրաւեցիկը, անկէնոք կամաց-կամաց սկսաւ բարելաւուիլ վիճակը, սակայն դժբախտաբար Ներկային սուրիական դրասի անկայուն վիճակին պատճառով գործերը նահանջ արձանագրած են, յուսանք, որ այս մէկը ժամանակաւոր զլլայ»:

Ոափֆին եւ Յովիկը պատերազմի տարիներին լայ յիշատակներ ալ թարմացուցին. «Բարեբախտաբար պատերազմի ընթացքին դրական մեր միակ քայլը այն եղաւ, որ Երկուքս ալ կրցամք մեր կեանքի ընկերները գտնել եւ ընտակիք կազմել: Մեր քնակարանները նոյնպէս անապահով օդակի մէջ յայտնուելով քանից տեղափոխուեցանք աւելի ապահով շրջաններ, սակայն ներկայիս արդին վերադարձած ենք մեր քնակարաններով»: Յովիկը յիշեց իր պսակադրութենեն մէկ օր առաջ Սուլեյմանին թաղամասին ահաւոր հրդակողնումը, բայց նոր կեանքի սեմին կանգնած ամոլը ապրելու իր կամքով եւ լաւատեսութեամբ առաւել զօրացած էր: «Ամբողջ հալեպահայութ

թիւնը ապրեցաւ պատերազմի այդ ահն ու դորս, բայց հաւատացած էինք, որ միշտ բարին կը յադ-թէ եւ ամէն ինչ իր ընթացքը գտաւ»:

Դիմատեղի ճամբով հմացանք, որ Սիլահեան եղայրները Ներկայիս աշխատանքի նոր ծրագիրներ սկսած են մշակել իրենց արհեստին մեջ, արտադրելով մետաղեայ նոր տեսակի իրեր:

Երբ հարց տուիլը իրենց, թէ տնտեսական ծավը պայմաններուն մէջ ի՞նչն է որ ձեզ մղեց այս փոփոխութիւնները ընելու, երբ ուրիշներ յուսահատելով նոյնիսկ իրենց աշխատանքը կը դադրեցնեն, անուը ըսին. «Երբ որեւէ աշխատանքի ձեռնարկես, եթէ յոյսով եւ լաւատեսութեամբ չմօտենաս ու կարողութեանը չվստահիս, այդ աշխատանքը ճախողութեան կը մատոնիի: Դիմատետրի ճամրով մէկ ամիսէ ի վեր սկսանք սփոքել մեր արտադրած նոր տեսականին, որ տարիներու մեր աշխատանքին արդիւնքն է: Պատերազմի պատճառով մեր յաճախորդները գաղթեցին, մանաւաղոր որ իրենց գործարանները վսասուեցան եւ քանդուեցան: Այս մէկը մեզ մղեց, որ շուկային բացուիքը, նորյաճախորդներ ու գործեր ձեռք բերենք եւ մեր աշխատանքը Սուրբոյ տարբեր քաղաքներուն մէջ եւ ինչու չէ նաև Սուրբայեն դուրս ծանօթացնենք: Մեր գործը ընդիհանրապէս պետականաստառութիւններուն կողմէ փըստորուած է, ինչ որ իրենց գործարաններուն մէջ չեն լաքորդներ՝ մեջ կը մատահին»:

Երբ հարցուցիկը իրենց, թէ ի՞նչ ակնկալիք-ներ ունիք եւ ինչպիսի՞ դիլութիւններ պետք է տրուին արհեստարուներուն, Նկատի ունենալով որ բաւականաչափ արհեստաւորներ ներկայիս կը գործեն, անըսաւ. «Որեւէ գործի ձեռնարկումը Մեծ դրամագոլուխի կարիք ունի: Օրինակ Երիտասարդ մը, որ նոր գործի պիտի ճեռնարկէ՝ Մեծ դրամագոլուխի պէտք ունի եւ երբ չի կրնար ապահովել կամ զարգացնելու մասին կը մտածէ, կամ այ կը գործէ համեստ շարթականով: Այսօր վարպետ մը դրան այ լաւ վճարէ՝ տևական պայմանները չեն ներեր, որ աշկերտը այդ գումարով ջնտակիք պահէ: Դիմականը այդ առաջին կիրական ներդրումն է կը կարծենք, որ եթէ կազմակերպութիւնները ի գործ դնեն՝ Մեծապէս օգնած կ'ուլլան արհեստարուներուն: Այսինքն՝ ոչ թէ օժանդակութիւն սնունդի, այլ աշխատանքի: Այսօր շատ մը Երիտասարդներ խանութիւն վարձ կու տան: Եթէ կազմակերպութիւններ կամ միութիւններ կիրապէն օգնեն արհեստարունին, ան աշխատելով, ապա այդ գումարը կրկին վերադարձնելով՝ իսականութիւն կունիած բարձրակարգութիւններուն»:

Ներկայ սղաճին հետեւանքով Սիլահեան Եղբայրներուն հիմնական դժուարութիւնը իրենց գործին անհրաժեշտ հում Նիւթերու սղիլն է, որ կը ստիպէ զիջիլ ձեռավարձքէն, բայց վաճառականին իրաւունքը ամբողջութեամբ վճարել։ Ելեկտրականութեան անկայուն վիճակն ալ արգելք կը հանդիսանայ աշխատակրի բարուրք ըսթացքին։ Անոնք սակայն լաւատես են ու կը սպա-

ԱԵՆ ՂՈՒՍԱԼԻՐ ԽՈՐԽԾՈՆԵՐ

Ուաֆշին ու Յովիկը իրենց լաւատեսութիւնը եւ յարատեւելու կամքը կերտած են միութենական շաբթերուն մեջ: Անոնք տարիներ շարունակ ծառայած են ՅՄԸՍ-ին եւ Յամազգայինին: Յաւաքական կեանքին մեջ Մշակուած են իրենց Նկարգրային գիծերը: «Միութենական կեանքը մեզի սորվեցուց լաւատեսութիւն, ինչպէս հոն դժուարութիւններ կ'ունենանք եւ կը փորձնը ամեն ծեռովյաղթահարել զանոնք, նոյն ալ մեր անձնական կեանքին եւ գործին մեջ կ'ընենք», կ'ըստ Սիլահեան եղբայրները:

Անոնք դիմել տուին, որ հայ արհեստաւոր Ներուն թիւը աստիճանաբար կը նուազի: Այս երեւոյթը կար նախքան պատերազմը, բայց աւելի շեշտուեցաւ պատերազմի ընթացքին, երբ գաղթը ծայր առաւ, շատերու խանութենքը քանդուեցան, տուները վկասուեցան: Մենք հայերս զանազան արհեստներու հիմք դրած ենք Սուրբինյ մէջ, մինչեւ օրս ալ տեղացիներ կ'ըսեն. «Դայ է այս արհեստաւորը, ուրեմն գործը որակաւոր ու վստահելի է»: Զեւեր պետք է որոնենք, որպեսզի հայ երիտասարդութիւնը կարելի եղած չափով արհեստի տարրեր ճիւղերը, հայուն համբաւը պահէ ու զարգացնէ:

Այս հիւթին մասին գրուցելու համար կապ հաստատեցինք և անդ նոյն արհեստի տարիներու վարպետ արհեստաւոր 62 ամեայ Տիրան Ամպարճեանի հետ, որ ներկայիս Լաթազիոյ մէջ կը շարուակէ ընտանեկան արհեստը Եւ Եղած է Սիւլվահեան եղբայրներուն արհեստավարժ Վարպետը: Պարոն Ամպարճեան յայտնեց, որ Սուլիիոյ մէջ հայ արհեստաւորները իրենց քծախնդիր աշխատանքով լաւ համբաւ ծգած են, միշտ կը զարգացնեն իրենց արհեստը, սակայն ներկայիս պատերազմի պատճառով 50 արհեստներ արդէն դադրած են Սուլիիոյ մէջ: Դժուարութիւնները շատ են, տնտեսական թէ ապրուստի վերաբերեալ, սա-

կայս աշխատասիրութեամբ, համբերութեամբ եւ
ծիգ թափելով կարելի է շրջանցել այդ բոլորը:

Արիեստագիտութեան այս դարուն, անդրադառնաւալով Ներկայ Երիտասարդներուն ունեցած կարողութիւններուն, ան աւելցուց. «Այսօրուան Երիտասարդութիւնը կարելի հոգածին ներ ու կի արդիւնաբերական գործիքներու եւ համակարգիներու միջոցով աշխատանքներու ծերանարկել: Այսօր արիեստները աւելի դիրին կը կիրարկուին, քան մեր ժամանակներուն: Մեր փափաքն է, որ Երիտասարդները մեզ մէ լաւ դիրքերու հասին: Կարեւոր այս է, որ սիրեն արիեստը եւ աշխատանքները աշխատեն զարգացնելու զայն»:

Ան Եղիափակեց ըստեղով. «Այսօրյառաջադեմ երիտասարդներ ունինք, որոնց մէկ մասը ուսման մարզին մէջ, իսկ միւսը արհեստի իր ուսակութիւններով ապագայ կերտելու ծամբան կ'որուեն. Մեզի կը մնայ քաջալերել եւ ուղղել երիտասարդներո»:

Հինգ սարսափելի ու հրեղեն ձմեռներ անցած էին: Զաղաքը յոցնած էր ու կիսամեռ: Մարդոց դժբերը խինդ ու ծիծաղի գերեզմաններ էին կարծեւ:

Զքաւորութիւնը գրեթե բոլոր դրսերն ներս մտած՝ իր ապահով բոյսը հիւսած էր, իսկ խաղաղութիւնը իր ճանապարհը կորսնցուցած անհասց նամակի մը պես անտեր մտացած էր:

Հայեաի Նոր Գիւղ շրջանի թաղերն մեկուն մեջ երկար տարիներու աշխատաւր արհեստաւոր Գալուստը անգամ, իր արհեստանցի դրան դիմաց սրճեփ մը դրած, անցնող դարձողին սուրճ հիւրասիրելու պատրուակով օրուան ապրուստը կը փորձեր ճարել:

Կողքի խանութեներն անգործութեան թթու հոտու գրեթե ամրոց թաղը կը բուրեր: Գեթ դառն սուրճի բուրմունքը եւ սիկարթեներու անվերջ ծովսը մաքրեն թաղի գարշահու ողը եւ բնակիչներուն պարգետին քիչ մը անդորր եւ մոռացութիւն:

Գալուստ բարձրահասակ, շեկ ու գրեթե աշխատաւր մարդ մըն էր: Ամբողջ երազները վաճառած էր եւ անոնց փոխարեւն առօրեայ վազվուր մը զնած էր, որուն անունը «ապագան ապահովենք» դրած էր:

Վաթսունը անց էր ու կնոշը գուրգուրու հոգատարութենեն բացի ուներ երկու խանութ եւ երեք սուն:

Չաւսի սերը չեր ճանցած, թեպետեւ ամուսնութեան առաջին տարիներուն ամեն միջոցի դիմած էր որդիհական ճիշով մը տունը լեցնելու, բայց վերջապես յանձնուած էր Տիրոջ կամքին:

Համեսն էր ու պարզամիտ, շատահոս չեր, բայց մէկ-մէկ յուսահատ ու թթու խօսքեր նետելով կը նարնար ամենաշերմ սրտի զովութիւնը պղտորել:

Սուրիոյ անդորր պատերազմը կը շարունակուեր:

Ծիծաղախինդ Հայեար իր բնակիչներով կեանքի նոր քարտեզներ կը գծեր:

Ոմանք առաջին օրեն իսկ որոշեցին լսել իրենց ոտքերուն ծայս ու պանդութեան ցուա մը ճարելով դուրս եկան քաղաքըն:

Ուրիշներ հայրենիքը ապաստան ընսրեցին, այս հայրենիքը, որուն երազանքը մշտապես փայփայած էին դպրոցական օրերեն:

Խումբ մըն ալ կաշած մնաց իր ծննդավարին՝ այս կտոր մը հողին, որուն աւիշը շերմացուցած էր իր «հայրենազուրկ» տարիները:

Բայց Գալուստին նմանները չեն պատկաներ այս խումբերն մէկուն, անոնք տեսակ մը կեանքի բանտարկեալներ էին, «ցկեանս ազատարկուածներ», որոնք աչքով տեսած են, բայց հոգիով չեն հասկած իրենց տեսածներուն ծեւերը, լսած են գարնանային մեղեդիներ,

ԶԱՊՐՈՒԹ ԱՊԱԳԱՆ

Կարօ Արամանեան

բայց չեն ըմբռնած այդ նուագներուն մեղրահու ու կազդուրի արժեքը:

Գալուստին կինը՝ տիկ. Աշխենը, թիշ-շատ ընթերցասէր կին մըն էր: Մօրը մէկհատիկը: Յօրը կանխահաս մահը ստիպած էր զինք հեռանալ ոպրոցական ապահով կեանքըն ու մօրը հետ աշխատելով յետաձգել իր ամենաշերմ կարիքը՝ երազանքը:

Գալուստին հետ ծանօթանալս

ու ամիսնանալը երկար չեր տեւած, ընդամենը քանի մը ամիս եւ արդէն մէկ երդիք տակ հազի կը համտեսին կեանքի բարիքները:

Ի դեպ, բոլոր հայեպահայերը իրենց սրտերուն մեջ ունեն, եւ վըստահ որ ունին, համբերութեամբ շահախուած ազնիւ սպասում մը, նուիրական երազակը մը, զոր կոռակած նը իրենց պատերէն եւ դպրոցական նստարաններուն վրայ զայն դարբնած են ազգային ու հայրենասիրական ոգիով:

Բայց Հայեաի երբեմնի օրերը հեռացած են ժամանակի սրբնթաց վազքին հետ եւ կուտակուած համբերութիւնը շատ արագ նօրպացած է, վախն ու սարսակը փոխարինած են հայեպիկն կենսուրայի օրերը եւ անտանելի վիճակ մը իր ճիրանները երկարած է գրեթե ամեն ընտանիքի վրա:

Անգամ օրեր, շաբաթներ, ամիսներ, քաղաքի վիճակը աւելի դաժան, աւելի տիսուր դարձաւ: Գալուստին դէմքը աւելի մրոտ էր, քան իր պատրաստած դառն սուլճը: Ցոյսը

օրե-օր քաղաքը կը պարապուի, զոհերուն թիւը օրե-օր կը քազմանայ, ի՞նը միայն մահն է որ կ'իշխէ, ցաւն ու տառապանքը միայն մացին փողոցներուն մէջ, որոնք դուռ-դուռ կը թակեն եւ անկոյ հիւրի նմաններու կը խուժեն:

Գալուստ ալ բարկացած էր եւ ըսելիք չուներ, քանի մը հայի հանք քիթին տակէն միթամրալով ննջա-

աւելի քիչ կ'այցելեր իր հոգիին խորը եւ անհմաստ կրկներգի մը վերածուած էր: Խեղճ կինը չէր գիտեր ինչ ընել... լեղի հաց մըն էր, որ կոկորդը կը սեղմէր ու կ'այրէր իր սպագուումը: Այս, զգացական սով մը կը տիրեր իր կեանքին, սով մը որ շատ յաճախ չենք զգար, երբ շոայլ կեանքի մը գեխութիւնները կը վայելենք:

Քաղաքները ինչպէս կը ծնին, այսպէս ալ կը մեծնան, ալեհեր մարդու նման տարիքներին կ'առնեն, բայց չեն մեռնի, դրսինտեւ իրենց երակներուն մէջ կը վագէն նոր սերունդներու թարմ արիւնը... իսկ Գալուստի պարագային, կ'երեւի տարբեր էր: Անոր տան շուրջ երբեք տուններ չկառուցուած եւ իր տունը մնաց ինն, խոպան դաշտի մը մէջ մինակ:

* * *

Վաղ առաւուս մը, Աշխեն իր անկողին նորս կուգայ, չորցած շըրթները ու ումայ մը շուրով ճեղքելու, յետոյ կ'երթայ լուսամուտները կը բանայ, զով ու անցեալի բուրմունքը գործներուն մէջ աշխատանքները կը վագէն նոր սերունդներու թարմ արիւնը աշխատանքները կը լայննայ եւ վաղուց մոհուուած ճիշով մը կը կանչէ Գալուստը:

Ուշացած կանչը կը մնայ անարձագանգ:

Քանի մը փորձ եւս, կը զարմանայ, ներս կը վագէ, կը բռնէ Գալուստին ծերքը, իսկոյն կապուտակ երկինքը ձիւնամրոիկ մը կը բերէ եւ աչքերուն աջշեւ կը թափէ:

Գալուստը հոն չէր, ծերացած անգոր մը պակած էր բարձին վրայ, փակացքերով, որոնք վիշտավակին: Ո՛վ գ.ի.տ. գ.ուցէ անոնք բանտարկած էին Գալուստին երազանքները եւ զինք դատապարտած էին խարիսափելու ապագան: Այս ապագան, որ շատեր կը բաղձան գտնեն, բայց երբեք՝ ապրիլ:

«ԳԱՆՉԱՍԱՐ»

ՊԱՇՕՆԱԹԵՐԹԻ ԱՆՁԱԿԱՅ

Խմբագիր՝ Զարմիկ ԶիլԱբոշեան-Պողոսեան

Սրբագրիչներ՝ Շեփիւր Պապիկեան-Ասագեան

Յուշիկ Ղազարեան

Զեւաւորող՝ Յովսէփ Զալոյլեան

Գրաշար՝ Ամի Թոփալեան-Սարուխան

Արաբերն լուրերու թարգմանիչ՝ Մարտն Պապեան

Կայքեջի պատասխանատու՝ Քրիստ Խրոյեան

Լուրերու պատասխանատու՝ Լուսին Ապանեան-ԶիլԱբոշեան

Յաշուապահ՝ Սեւակ Կիւլվասեւեան

- Ծանուցողներն եւ աշխատակիցներն կը խնդրուի ծանուցումներն ու յօդուածները խմբագրատուն ուղարկել ամենն ուշը Երկուաբրի օրերը:

- Նախընտրելի է յօդուածներն ու թղթակցութիւնները ուղարկել գրաշարուած:

- Խմբագրատուն ուղարկուած նիւթերը, իրատարակուին կամ ոչ, չեն վերադարձնեան:

- Խմբագրութեան վերապահուած է ստացուած յօդուածներու իրատարակելու կամ չի ըլլամ:

- Զեր ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները կարելի է իրապարակել «Գանձասար»ի տապագիր տարբերակին եւ կայքեջին միջոցով:

ԼԵՇՈՒԱԿԱՆ ԾՈՒԱԿՆԵՐ(1)

Արմենական Եղիայեան

Մարդ որքան ալ փորձէ ուշադիր ըլլալ լեզուին հանդեսա,-անշուշտ եթ ոլլայ,- կու գայ պահ մը, ուր լեզուն կը յաջորդ անոր առջեւ լարել այս-այսիս ծուղակներ, ուր սխալը շատ աւելի թելադրական ու հրապուրիչ կը թուի, քան ճիշդը, ուր հաճոյքով կ'իյնանք գրեթե բոլորս ալ եւ որոնց դիմաց բարիկամեցողութիւնը այսքան ալ ազդու գենք մը չէ, այլ պէտք է ուրիշ քան եւս...

Ստորև պիտի տեսնենք այդպիսիներէն փոքրիկ փունչ մը:

***

***Բացօթեայ-բացօթեայ

Այս բառը առաջին անգամ լսողին համար ամենէն «քնական» բանն է եւթադրել, թէ ան կ'ակնարկէ բաց օդի, ազատ օդի, արգելք զերժ՝ օդա-սուն վայրի մը, տեղի մը, ուր կարելի է ժամանակ անցընել կամ գիշերել՝ հանգիստ որ առնելով.. ըստ այս ալ կողմնորոշուիլ ի նպաստ երկրորդին՝ բացօթեայ-ին:

Բայց եւ այսպէս բառս աւելի քան 1600 տարուան հնութիւն ունեցող բացօթեայ բարդ ձեւն է, որուն երկրորդ արմատն է օթ, որ, ըստ Ռուբէն Դազարեանի, կը նշանակէ՝

ա) գիշերել, օթեւանի

բ) գիշերելու տեղ, օթեւան

«Նոր Հայկազեան»ը եւ Դազարեանի «Գրաբարի Բառարան»ը այս արմատով համահունչ կու տան 28 բառեր, որոնց 25-ին մէջ օթ արմատը նախադաս է, օրինակ՝ օթեւանի, օթազայի, օթատուն, օթեակ, օթեւան, օթեւան եւ այլն, իսկ երկրութիւն մէջ՝ ան յետադաս է, ինչպէս՝ բացօթեայ, բացօթել:

Չշխարհաբար ասոնց վրայ աւելցուցած է միայն գիշերօթիկ ծանօթ բառը, որ կ'ակնարկէ դպրոցի այս տեսակին, ուրկէ ուսանողը ամեն օր իր սունը վերադառնալու փոխարեն կրնայ գիշերել ու սնանիլ տեղույն վրայ: Ժամանակի ընթացքին այս բառերու մէկ մասին, - մասնաւորաբար՝ բացօթեայ-ին, - իմաստը սկսած է հեզասահօրեն նսեմանալ, տարտամի հայու գիտակցութեան մէջ, եւ այսպիսիներուն համար ան ինչած ու շփոթուած է բացօթեայ-ով: Այլ խօսքով՝ օթ-ը հայուն գիտակցութեան մէջ իր տեղը գիշած է օդ-ին:

Այսպէս զգացող, մտածող որ գրողներուն թիւը այսքան աւելցած է, որ բառարանագիրները զայն նկատած են նուիրական սխալ մը և մուծած են հրենց աշխատութեանց մէջ. այս մէկը յատուկ է բոլոր արեւելահայ բառարաններուն, ուր կը գոյակցին բացօթեայ, եւ բացօթեայ որ, ըստ Աճառեանի, «բառական ընդհակարացել է տգետների համար»:

Արեւմտահայ բառարաններէն զայն ունին Գայայեան ու Տէր Խաչատրուեանը: Իսկ ընթացիկ շփոթն ու զառածումը անշեղորէն կը գործն երկուստեր:

Կու տամ այս երկութիւնը «բացատրող» բառարանային նմուշներ.

ա) Աղայեանէն

«Բացօթեայ-բաց օդում, շէնքերից դուրս

«Բացօթեայ-բաց օդում, բաց երկնքի տակ

բ) Գայայեանէն

«Բացօթեայ-դուրսը, բաց տեղ, դաշտը, բաց օդի մէջ

«Բացօթեայ-բաց օդին մէջ

Իրապէս տարբեր բան մը կ'ըսե՞ն այս կրկնակ «բացատրութիւններ», - անշուշտ ո՞չ, եւ այս ալ կը հաստատ այս խոր արուեստականութիւնը, որ կը կրէ երկու տարբեր նշանակութիւններ. «Նոր Հայկազեան»ի բացատրութամբ՝

ա) ծածկոյթ, արկանելի (այսինքն՝ վրան առնուող, վրան նետուող-ԱԵ), վերարկու, գգեստ, հանդերձ, կրկնակ («շա» կոչուածը - ԱԵ):

բ) ծածկոյթ անկողնոյ («պաթանիա» կոչուածը - ԱԵ), կապերտ՝ գործեալ թաւ մազօք:

«Նոր հայկազեան»ի հեղինակը եւ Ռուբէն Դազարեան այս երկու վերջնները չեն զանազան մնացեալ 28 բառերէն, որոնց ակնարկութեան վերը, իսկ Աճառեան կը մտածէ, թէ այս երկութքը կապ չունին այդ 28-ին հետ:

***Անդու-անդու

Բարիս հարազատ ծեւը առաջինս է, որուն դուլ արմատը, սակայն, - որ կը նշանակէ հանգիստ, դադար, - այսքան ալ ծանօթ չէ աշխարհաբար մտածողութեան, այս պատճառով ալ արդի հայը, երբ կը լսէ կամ կը մտարերէ անդու արտասանութիւնը, հակամէտ է բառս անդու մեկնաբանելու, քանի թուլ արմատը շատ կենսունակ է եւ իրեն կը քաշէ մեր ուշադրութիւնը: Զարմանալի գուգաղիպութեամբ մը իմաստային որոշ հանգիստութիւն ալ ունին այս երկութքը. միևնէ «անդու» կը նշանակէ անդադար, «անդու» իր կարգին կը յուշէ չթուլացող, յարատեւ գործող: Սակայն եւ այսպէս, հայե-

Աշակերտական Անկին

ԱՍՏՈՒԱԾՈՑԻՆ

Աշրոք Դանիելեան

Այս տօնը ամեն տարի տեղի կ'ունենայ Օգոստոսին, թեսապի Էսքիւռան գիւղին մէջ:

Էսքիւռան գիւղը, ամեն տարի կը սպասէ այդ օրուան: - ժամանակին, թեսապի կողին այս տօնը Կասիոսի կողերուն, Պալլումի մէջ կը տօնեինք:

Տօնն մէկ շաբաթ առաջ լեռ կը բարձրանային, մեծ պատրաստութիւն կը տեսնեին, - մէծ հայրս է պատմողը:

Պատմական Պալ-լումին փոխարինած է Եսքիւռանը, իր հոկայ սոսի ծառով եւ շատ պատիկ մատուռով:

Հարիւր տարեկան սոսի ծառին տակ հաւաքուած են հայեր Հալեպին, Լաթաքիային եւ հիւրընկալ քնապիցիներ՝ ուրախութեան: Բոլոր ամառ անհամբեր սպասած են այս տօնը, որ տարբեր է եւելեցական միւս տօներեւն:

Մատաղացուներու գինում է, ամեկ եսք իրիկնամուտին ծայր կ'առն քէֆը:

Յոն քամութիւնը կը բոլորուի ծառին շուրջ, հերիսայի կաթսաներուն տակ կրակը կը բոցավարի: Թըրուկի եւ գուռնայի ծայնը ոտքի կը հանէ թեսապից տղամարդիկը: Անոնց ծեռ-ծեռք կու տան, բռունցը կը կազմեն դէմքրնին դէպի Լեռը, որուն գագաթէն, - կ'ըսեն, - կ'երեւան Միջերկրականի ափերէն հեռու Հալեպի ուրուագիծերը:

Կը զարթիկն ու կը թնդայ «Կերմէր Ֆնտան»ը՝ թեսապիներուն պարու: Թըրուկի զարկերուն հետ պարողներուն բացագանչութիւնները կը զօրանան, շուրջապարի կլորը կ'ընդարձակուի երբ երիտասարդներ, նոյնիսկ փոքրու կը մասնակցին պարին: Յորու քաղաքներն եկած ուխտաւորներ կը դիտն թեսապիներուն պարու, անոնցմ աւելի համարձակները կը միանան պարողներուն:

Ամեն մէկ ոտքի զարկ նոր յաղթանակ է, նոր յոյս, այս պարը օր մը լերան վրայ Պալլումի մէջ պարելու:

Խնճոյքը կը շարունակուի մինչեւ առաջուտեան ժամեր, սպասելով Սըրբազնին ժամանակումին, որ պիտի գայ պատարագելու եւ հերիսան օրինելու:

Ասիին անդին կը լսուին տարբեր ձայներ:

- Աստուծոյն օրինութիւնը թող իշնէ այս մատաղին վրայ:

- Խերով-քարով աւարտի այս տարուան Աստուծածինը:

- Ամեկ տարի այս օրերուն:

Ամեն տարի այս օրերուն, Աստուծածին, Աստուծածին:

**Ժ. ԿԱՐԳ
Քեսապի Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ ճեմարան**

Իւնը անդու բառ չունի. ոչ մէկ բառարանի մէջ մտած է ան: Բոլորին մէջ կը գտնենք անդու:

Կարելի է, ուրեմն, եղակացնել, որ աս պարագային զարածումը յատուկ է միայն ռամիկին, ժողովուրդին, որմէ կը զանազանուին բառարանագիրները՝ անտեսնելով անդու:

Դուլ արմատով ունինք հետեւալ ծանօթ ու կենսունակ բառերը՝ գործ ծադուլ, դասադուլ, հացադուլ, ճաշադուլ, մասդուլ:

***Lizard

Օրին, քանական ալետի մը արիթու, ֆրանսացի թղթակից մը, նկարուելէ ետք վնասները, կը տեղեկացներ իր թերթին, որ «leizards-ներ գոյացած են խորհրդարանի պատերուն վրայ եւս»: Ենթադրաբար կ'ակնարկուի Ֆրանսացի խորհրդարանին:

Այս բառը ֆրանսերն էնշանակէ մողեզ, իսկ նմանողաբար կը նշանակնեաւ ճեռք, խոռոչ, որ կը յառաջանայ որեւէ ցնցումէ, օրինակ՝ երկրաշարժ: Անշուշտ աւելորդ է ըսել, որ այդ թղթակիցը ի մտի ուներ այս երկրորդ իմաստը:

Բայց եւ այսպէս, արեւմտահայ քաջարի լրագրող մը իր թերթին խւկոյն կը հասցնէ լու

ՄԵԾԻ ՏԱՐՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԱԽՈՂ ՍԻՐՏԸ

Հանրակիություն. Սրբ. Գալուեցեան

1915-ի Սարսափելի Եղեռն
Նեն եւ անոր յաջորդող Երկրորդ
աղետն՝ Կիլիկիոյ պարագումն (1920-1922) ետք, Կիլիկիոյ Կա-
թողիկոսութեան դարաւոր կեդ-
րոնը քայլայուեցաւ եւ Կաթողի-
կոսութիւնը թափառական մնաց:
Ան որոշ շրջան մը թափառական
մնալէ Ետք, իր նաւահանգիստը
գտաւ Անթիլիաս, ուր հանգեցաւ
եւ այդտեղ հաստատեց իր Կա-
թողիկոսութիւնն ու անոր սիրտը
հանդիսացող Դպրեվանքը՝ 1930
թուականին:

Կաթողիկոսութեան սիրտը
մօտաւորապէս քառասունեօթը
տարի Անթիլիասի մէջ մնալէ
Ետք, 1977-1978 տարեշշանին
փոխադրուեցաւ Պիքֆայայի
բարձունքը, երբ տակաւին Լի-
բանան կը գտնուեր պատերազ-
մի մէջ: Այս մէկը կատարուեցաւ,
որպէսզի Դպրեվանքի ուսանո-
ղութիւնը հիգենոր կեանքի եւ
մօտաւորական աշխատանքի լա-
ւագոն ապամաններ ունենալո:

Դպրեվակը սոսկ լեռան գագաթը գտնուող վանք մը չէ, այլ հայ ազգին եւ հայութեան շունչով փոքրիկ հայրենիք մը՝ ովասիս մը, օտար ափերու մէջ գտնուող Բարձրաբերդամից մըն է, ուր մեր ժողովուրդին պատահիներ ու երիտասարդներ կու գանեւուանողութեանութամեայ շրջանին կը տաշուին, ոսկի ու ադամանդ կը դառնան եւ կը լծովին հայ ազգի ծառայութեան:

Յաճախ մարդոց մօտ այն
կարծիքը կայ, թէ Դպրեվանքը
աշխարհին կտրուած վայր մըն է,
ուր մեկտեղուած կ' ըլլան աշա-
կերտներ, որոնք կը ճգնիս եւ կը
լեցուին միայն կրօնական գիտե-
լիքներով։ Սակայն, ո՞չ, այս կար-
ծիքը անվիճելիօրէն սիալ է,
որովհետեւ Դպրեվանք մտնող
պատասխն անկէ դուրս կու զայ
ո՞չ միայն կրօնական եւ բարոյա-
կան հարուստ գիտելիքներով,
այլ՝ գիտուած գիտական ու ար-
տաքին ուսմանց որակով։

Դպրեվանքը հարազատ
տուն կը դառնայ դպրեվանեցին
համար: Այս սրբազան կառոյ-
ցին մէջ դպրեվանեցիներ ամ-
բողջ տարի մը կ'ապրին իբրև
մէկ ընտանիք, որուն գլուխն է
տեսուչ հայր սուրբը ու անոր օգ-
նական հայր սուրբերը: Անոնք
իբր հայրեր ամեն ջանք կը թա-
փեն, որպեսզի իրենց հայրական
պարտականութիւնը ընեն
Դպրեվանքի միջոցաւ իրենց զաւակ

Դարձած դպրեվանեցիներուն
Նկատմամբ:

գեւոր սևունդին աղբիւրն է: Տարիներ շարունակ դպրեվասեցիներ առանց ձանձրանալու այդտեղ կատարած են եկեղեցական արարողութիւններ եւ աղօթներ: Անոնք աղօթած են մեր հայրենիքի ապահովութեան, հայ ազգի

լու ամբողջանուեր գիտակցութեամբ: Դպրեվանքի կարգախօսներն մէկն է «ծառայել Աստուծոյ՝ հայ ժողովուրդին ընդմշտն» Նուիրական Նշանաբանը: Դպրեվանքին ջամբած հիգենոր եւ հմացական եզակի դաստիարակութիւնը իր նպատակը կը գտնեամբողջ կեանք մը ծառայութեամբ ապրելուն մէջ:

Դպրեվանքը իր ուսանողը
ինքնազարգացման մղող հւրա-
յատուկ կրթօճախ է: Մատենա-
դարակի հին եւ նոր գիրքերու
զգիսիչ բոյը ու դեղնաւուն թե-

ԽՆԱՄՈՒՅԹ ՂԵԳՈՒՐՈՎ

Դպրեվանքը ունի իր «Արմաշ» Երգչախումբը: Այս Երգչախումբը տասնեակ տարիներու վաստակ ունի: Ան բազմաթիւ համերգներ տուած է, որ հիացուցած է հանդիսատեսը, ասոնցմէ մէկն է Պոլսոյ մէջ տուած համերգը 2016-ին: Դպրեվանքը այսպիսով իր մշակութասէր ու մշակութապահպան ոգին կ'արտայայտէ, ժողովուրդին մօս հայ երգի ու երաժշտութեան հանդեպ սերը վառ պահելով՝ եկեղեցական ու հայրենասիրական երգերու Նկատմամբ:

Դպրեվանքը եղած է ու
կը մսայ գիսաւոր հարստութիւնը
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկո-
սութեան. Մարդուժի, ոգեկան,
կրօնա-բարոյական գիտութեան
եւ ծառայութեան հարստու-
թիւնը. Մտածուած է արդեօք, թէ
ի՞նչ կրնար ըլլալ հայ կեանքը
առանց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկոսութեան Դպրեվան-
քին: Քանի՛-քանի՛ հոգեւոր թէ
աշխարհական առաջնորդներ,
տնօրիններ, խմբագիրներ, հա-
սարակական կեանքի նույիրեալ-
ներ իրենց ծառայական կեան-
քին պատրաստութիւնը կը պար-
տիս Դպրեվանքին: Կ' արժէ
թիւերն ու գնահատականները
ունենայ մեր դիմաց՝ անդրադար-

պահպանման, աշխարհի խաղաղութեան, Մեծի Տանը Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան եւ Դպրեվանքի անսասանութեան համար: Այս սրբազն մատուռն է, որ դպրեվանեցին կը կանգնեցնե իր հաւատոցի ուժեղուն վրայ, լոյս կու տայ անոր հոգիին, որպեսզի դառնայ իսկական մարդ, ճանչնալով հոգեւոր արժեքները, անկենթութիւնն ու սրբութիւնը, սերն ու եղբայրութիւնը: Դպրեվանեցին ամենօրեայ դրութեամբ մատուց յաճախելով աւելի մտերիմ կը դառնայ իր առարին՝ Աստուծոյ հետ:

փայլուն էքերը դպրեվասեցինե-
նը գիտութեամբ կը լեցնես։
Դպրեվասեցին յափշտակութեամբ
կը կարդայ այդ էքերը, նոր բան

Մը սորպելու հետաքրքրութեամբ:
Ան մատենադարանէն գիրքեր
կ'առնէ Եւ ուսումնասիրութիւն-
ներ կը կատարէ թէ հոգեւոր Եւ
թէ աշխարհիկ Նիւթերու շուրջ:

Դպրեվանքի հայելին կը հանդիսանայ «Գլանոր» տարեգիրքը, որ ծնունդ առաջ է 1956-1957 տարեցքանին: Ան աստուածաբանական հարցեր շօշափող, գիտական յօդուածներու ժողովածու, բանասիրական թնաքրումի սիևնակներով հարուստ հանդէս մը չէ սովոր, այլ նաեւ Եկեղեցւոյ ապագայ սպասաւորին, հայ գիրի ու դպրութեան վաղուան մշակին, մտաւորականին ու խմբագրին նախափորձերը ի մի խմբող հատոր մը: Անհիա 12-էն 20 տարեկան

տղոց մտածումներուն եւ յոյզերուն պտուղն է, որ ընթերցողին լին հրավարուի ասաց ուսաց

Նալու համար, որ անցնող 90
տարիներուն Դպրեվակը ի՞նչ
տուալ մեզի:

Հետեւաբար, սիրելի ընթերցողներ, աղօթեցէք Դպրեվանքին համար, որպեսզի ան շարունակ մեր ժողովուրդին ծառայել: Խնդրեցէք մեր Տիրոջ ու Փրկչւն՝ Յիսուս Քրիստոսն, որ զօրացնէ դպրեվանեցիները, որպեսզի անոնք կարենան գոհացնել մեր ժողովուրդին ծով կարիքները: Եւ Վերջապէս, սիրելիներ, աղօթեցէք Մեծի Տան Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ու անոր հովուապետին՝ ՆՍՕՇ Արամ Ա. Վեհափառ Հայուապետին համար, որպեսզի Ան շարունակ առաջնորդել մեզ իր հայրական օրինութեամբ:

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՒՅ ԿԱՐԵՊՀԻԿՈՍՈՎԼՔԵԱՆ ԴԱՐԵՎԱՆՑ ԹՔԲՖԱՎԱՆ ԼԻՐԱԼԱՎԱՆ

ԽԱՉԲԱՌ (ՄԽ 330)

ՄՍԱՄԱՐՁԱՆ

Յունիսի Ե. 2020 12

Հորիզոնական

- Իրարմէ հեռու՝ օտար տեղեր քնակող: Աչքի լուսանցող ակ:
- Տարածի միաւոր: Շալկել: Յակառակ՝ ծովեզերը:
- Յակառակ՝ եկեղեցւոյ գլխաւոր տօն: Կրկնուած բաղաձայներ:
- Ծննդավայր: Փողոցային:
- Յակառակ՝ անձնական դերանուն: Թաքուս պայթուցիկ:
- Մտապատկեր: Ուսկրոտիցի ապուր:
- Վարիլ: Յակառակ՝ քեն պահել:
- Յակառակ՝ կարթ: Կամարի գագաթ:
- Բայական լծորդութիւն: Յակառակ՝ անձնական դերանուն: Յակառակ՝ գրաբար «ճանցիր»:
- Եռանդ: Ջիշ, նուազ:
- Ծիրանի գոտի: Յակառակ՝ շարունակ:
- Լուսինի բակ: Շատ փոքր:

Ուղղահայեաց

- Անդրանիկ գօրավարի օգնական՝ Սմբատ Բորյոյեանին նուիրուած երգը:
- Բեմադրիչ Ասոմ Եկոյեանի 2002-ին նկարահանած ֆիլմը: Բայական լծորդութիւն:
- Բաղաձայն տառեր: Արարած: Ոչ հասուն:
- Կրկնուած ծայնաւորներ: Յակառակ՝ Զրիստոնեութիւնը Յայաստանի մեջ պետական կրօնը հոչակուելու թուականը: Յակառակ՝ առատ հաւկիթ ածող:
- Յակառակ՝ 490: Ծանրանալ, խելօքնալ:
- Յակառակ՝ Սիամանթոյի ծննդավայրը: Բայական լծորդութիւն: Յակառակ՝ Յայերն Գիրերու Գիւտին թուականը:
- Վարկան անուն: Աղեղի թել:
- Յակառակ՝ ժամանում: Ամենն առաջ: Ֆրանսական գետ մը:
- Ամբողջանալ: Յակառակ՝ վերջածանց:
- Եկեղեցական տաղ:
- Յակառակ՝ արեւ: Որեւէ բանի սկզբնային կամ վերջնային մասը:
- Ժողովրդական ասացուածքը կ'ըսէ. «..... անձը՝ կապէն փայած գագանի կը նմանի»:

ՍՈՒՏՈՐԸ (ՄԽ 329)

Տեղաւորք՝ (1-9) թուանշանները (9x9) քառակուսիներուն մէջ այնպէս, որ իրաքանչիւր հորիզոնական եւ ուղղահայեաց տողի մէջ, ինչպէս նաև (3x3) տուփիկի մէջ մէկ անգամ արձանագրուին:

			5			2
	6	1				4
4	9	2			1	
8			7	9		1
		3	2			
7	3	9			6	
5			1			
9	8		3	7		
2			4			9

Պատրաստեց Մարինա ԶիլԱրչեան-Պողիկեան

ՊԱՐՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 100)

Աւետիս Ահարոնեանի գրական ստեղծագործութիւնները նշանակելով գտնելու պահուած բառը:

Պահուած բառը 10 տառերէ կը բաղկանայ եւ կը ներկայացնէ Ահարոնեանի պատմուածքներէն մէկը:

Ճ	պ	ա	տ	կ	ե	ր	ն	ե	ր
դ	ա	ի	մ	կ	ո	դ	մ	ի	ց
ը	ս	ն	թ	ո	շ	ո	ւ	ն	ս
ք	ա	ե	ա	զ	ա	ւ	օ	թ	ա
ր	բ	ն	ւ	պ	ի	ի	ա	յ	ի
ի	տ	ա	ւ	ի	ա	յ	ո	ւ	մ
զ	ի	մ	ւ	է	ա	ր	ե	ր	ա
ա	դ	օ	թ	ի	ր	յ	հ	գ	ն
լ	ո	ւ	ր	ե	ր	ը	ն	ի	ի
ա	զ	ա	տ	ո	ւ	ր	ե	ա	ն

«Ազատութեան ճանապարհին», «Պատկերներ»,
«Լուրեր Սահմանի Այն Կողմից», «Իմ Գիրքը», «Իտալիայում»,
«Սեւ Թոշուն», «Խայ», «Էլ Մի Աղօթիր», «Զաւօ»

ԼՈՒՇՈՒՄՆԵՐ

ԽԱՉԲԱՌ (ՄԽ 329)

ՍՈՒՏՈՐԸ (ՄՍ 328)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	մ	ա	ն	զ	ա	դ	դ	ա	ր	ա	ն
2	ա	մ	ր	ո	գ	տ	ա	ր	ե	ր	ք
3	ր	ա		զ	գ	ա	հ		ն	ա	
4	ա	ր	կ		է	լ	ե	ն	ա		ա
5	զ	ա	հ	ե	ր	ք	կ	ո	կ	ի	կ
6	ա	ս	ր				ա	յ	ա		ա
7	ի	ա		կ	ա		ն	ն	ա	ն	
8	ս	ա	ն	ձ	ե	ն	ի	ա			ա
9	ր	ի		ր	ր		ւ	ո	կ		
10	ի		ս		լ	ա		մ	ի		
11	ա	յ	ծ	ե	տ	ո	մ	ա	ր	ա	տ
12	ն	կ	ա	ն	պ	ա	տ	ա	կ		

3	8	5	6	9	4	1	2	7
9	1	6	2	7	8	3	4	5
2	7	4	1	3	5	9	6	8
8	6	9	5	2	7	4	3	1
5	4	2	3	1	9	7	8	6
1	3	7	4	8	6	5	9	2
7	9	3	8	5	2	6	1	4
6	5	8	9	4	1	2	7	3
4	2	1	7	6	3	8	5	9

ՊԱՐՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 99)

Պահուած բառը՝ «Տաղարան»

ԶԻՐԱԱՐ...

▼ Սկիզբ՝ լ. 2

տիկ բեմագրութեան իրականացման դեպքում Վրաստանը կարող է կորցնել այս գեղեցիկ շրջանը, իսկ Յայաստանը յայտնուել թուրքիայի ու Վրացիանի լիակատար շրջակաման մէջ: Այս իրավիճակում Նախիշեանի հայթափակման ցաւալի ու վտանգաւոր հետեւանքները շատ աւելի մեղմ են թուալու քան Զավախը ինարաւոր հայթափակման հետեւանքները:

2018 թուականին Յայաստան նույնականացնելու համար իրադարձութիւնները յետոյ Նոր Յայաստանի իշխանութիւնները պետք է լաւ վերլուծեն այս տարածաշրջանում կատարուող իրադարձութիւնները եւ փորձեն անկեղծ զրոյց սկսել Վրաստանի իշխանութիւնների հետ կանխելու համար թուրք-ատթուալիսական նենգ ծրագիրը Սամց-

իւթ-ջաւախիքի ու Աճարիայի վերաբերեալ: Դա հարկաւոր է անել ինչպէս Յայաստանի այնպէս էլ Վրաստանի անկախութեան ու ինքնիշխանութեան պահուվման համար:

Սամցիւ-Զաւախիքի Սետիա Վերլուծական Կեդրուն

ՄԵՐՈՐԵՎՅ...

▼ Սկիզբ՝ լ. 2

կը մարմանան մէր աշխարհին մէջ:

Իսկ այս մարդը աւելի քան 2000 տարուան այդ առակին լաւագոյն մարմացումներն մէկն են:

Բացարձակ բան չկայ:

Ճիշդ է որ ան վնաս պիտի կուր, բայց վնասը բացարձակ չէր:

Ան բարիք ընելով իր ազնիւ հոգին կը յագեցնէր:

Առաջինը՝ նիւթական վնաս, իսկ երկրորդը՝ բարոյական, մարդկային, գերագոյն շահ:

Յաջող շաբաթ մը պիտի դիմաւորեք՝ լաւ գաղափարներով պիտի հարստանայ ձեր առօրեայ աշխատանքը: Դուք յանդուզն եք, նոր որոշումներ առնելէ չեք վախճառ: Այս այլ ձեր յաջողութեան գրաւականերն մեկն են:

ԶՈՒՄ

Պիտի ուսենաք տնտեսական հարցեր, զորս դժուար է յաղթահարել, եթե համբերատար եւ տնտեսող չըլլաք: Այս շաբաթ ց անկալի են պետական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու հետ հանդիպումները:

ԵՐԿՈՒՐԵՎԿ

Շաբաթը յագեցած պիտի ըլլայ նոր ծրագիրներով: Կրնան պատահի չնախատեսուած հանդիպումներ, որոնք պիտի ոգեշնչեն ձեզ:

ԽԵՑԳԵՏԻՆ

Եթե ձեր սեփական աշխատանքն վստահիք, կարեւոր գործերու պիտի ձեռնարկեք ու յաջողիք: Փորձեցք օգտուիլ ուրիշներու սխալներն են:

ԱՌԻԹ

Դուք լրջօրեն կը մօտենաք իրացանիք գործի, այս իսկ պատճառով յաջողութեան կը հասնիք:

ԿՈՅՅ

Ըսկերային ձեր կեանքին կարեւորութիւն ընծայեցք գործի ճշշումն դուրս ելլելու համար: Մի՛ անտեսեք ձեր մտերիմ բարեկամներու հետ շաբաթական հանդիպումները:

ԿՇԻՌԵ

Դուք ճիշդ կը գնահատեք ձեր կարողութիւնները եւ լաւապես կ'ընկալէք ձեր շրջապատին ակնկալութիւնները:

ԿՎՐԻԹ

Երբեմն ձեզ շրջապատող մարդիկ սիալ կը հասկնան ձեր նոր մըտքերը: Նման պահերու վերահսկողութեան տակ պահեցեք ձեր գգացումները եւ մի՛ շղայնանար:

ԱՐԵՂՆԱԻՐ

Փորձեցք յարգել ձեր խոսոումները: Տնտեսող եղեց ներկայ դժուար պայմաններուն մեջ, որպեսզի հետագային անել կացութեան չմատնուի:

ԱՅԾԵՂԵԶԻՐ

Կրողինաւետ շաբաթ մը պիտի դիմաւորեք: Պիտի կարենաք կարեւոր քանի մը հարց լուծել:

ԶՐՋՈՍ

Օգտակար դարձեք ձեր շրջապատին, որովհետեւ ձեր միջավայրը, վստահելով ձեր մարդկային առաջնութեան, պիտի նպաստ ձեր բարձրացումին:

ԶՈՒԿ

Այս շաբաթ կը նախատեսուի անակնկալ հանդիպումներ գործարաններու հետ: Դուք կրնաք ոիլութեամբ գրաւել մարոր համակարանը:

ԱԿԱՆՉՉ ՍԵՂՄԵԼՈՎ ԲՈՒԺՈՒԻԼ

Մանկութեան յաճախ մեր ծնողներն ու ուսուցիչները մեզի սպառնացած են ականչ քաշելով, որ սարսափելի պատիժ կը թուէր: Ներկայիս, սակայն, կարդ մը ուսումնասիրութիւններ կը հաստատեն, որ ականչ որոշ կետերը սեղմելը կրնայ բազմաթիւ առողջապահական հարցեցնութեալ: Մարդու մարմինին արտաքին օրկանները

կրնան մեծ դեր խաղալ ներքին օրկաններու բուժման ու բնականու աշխատանքի պահպանման մեջ: Այս առօմնով, թիզերու յայտնի է, որ ականչը բացի լսելու գգայարանից հիմնական միջոց ըլլալիք, կը ծառայէ նաև որպէս բազմաթիւ հիւանդութիւններ բուժելու միջոց: Կրաքանչիր ականչի վրայ կայ մարդու մարմինին ամբողջական քարտուքը:

Ականչներուն մեջ կը գտնուին բազմաթիւ շինուածու ծայրեր, որոնք շղային համակարգին միջոցաւ կապուած են մարմինի ներքին օրկաններուն: Իւրաքանչիր ականչի վրայ կան վեց կետեր, որոնք կապուած են մարմինի որոշ բաժինի մը: Այս կետերը ունելիով մեկ վայրկեան սեղմելը գգայի փոփոխութիւններ կրնայ յառաջացնել:

Կետ 1

Այս կետը կապուած է մեջքին եւ ուսերուն հետ: Սեղմելով կետ 1-ը մեկ վայրկեան, կրնաք ձերբագատի ականչի վրայ կան վեց կետեր, որոնք կապուած են մարմինի որոշ բաժինի մը: Այս կետերը ունելիով մեկ վայրկեան սեղմելը գգայի փոփոխութիւններ կրնայ յառաջացնել:

Կետ 2

Այս կետը կապուած է ներքին օրկաններուն հետ: Եթե ներքին ականչարութիւն կը զգաք, չափազանց յովնած եք եւ կը տառապիք գերլարուածութենք, ունելին մեկ վայրկեան ամրացուցեք այս կետին վրայ. քանի երկվայրկեան անց արդեն պիտի սկսիք թթեւութիւնն զգալ:

Կետ 3

Այս կետը կապուած է յօդերուն հետ: Սեղմելով այս կետը յօդացաւ ու յօդանածութիւնը ձեր մարմիններն ակնելու համար: Այս կետը սեղմելը յատկապէս կարեւոր է այս անհատներուն համար, որոնք աշխատանքի բերումով ամբողջ օրը համակարգին դիմաց նստած կ'անցընեն:

Կետ 4

Այս կետը կապուած է թիզին ու կոկորդին հետ: Չայն սեղմելը կը բանայ խցուած թիզը եւ կը վերացնէ կոկորդի ցաւը:

Կետ 5

Այս կետը կապուած է մարսողական համակարգին հետ: Ունելիով մեկ վայրկեան զայն սեղմելը կը թթեւուցն ստամոքսի անհանգստութիւնը եւ աղջուներու ցաւը: Այս մեկը կարելի է կիրարել նաեւ իր կանխարգելող միջոց:

Կետ 6

Այս կետը կապուած է սրտին եւ գլուխին հետ: Ունելին օրական մեկ վայրկեան այս կետին վրայ

պահելը կը կանխաւորէ սրտին աշխատանքը եւ կը հեռացնէ միկրէն ու գլխացաւը:

ԱԿԱՆՉԻ ՁԵՒ ՈՒ ՄԱՐԴՈՒ ԲՆԱՌՈՐՈՇԹԻՒԸ

Ըստ չինական հնագոյն գիտութիւններու, կարելի է մարդուն բնաւորութիւնը կրահել անոր ականչին ձեւեն: Ուրեմն, առն' օ ձեր հայելները ու եկ' միասնաբար բացայատեսք մեր բնաւորութեան գաղտնիքները:

ԲԼԱՅԿ ՓԱԿԱԾ ԱԿԱՆՉԵՐ

Այս ձեւով ականչները ամենն ընդհանրացածներն են: Այսպիսի ականչ ունեցողները ծայրայեղ բնաւորութիւն կ'ունենան: Անոնք կ'ըլլան գուգուրութեալ ընկերային, ուրիշնազգացումների համականութիւնը մեծ կարողութիւն ունին: Սակայն կրնան ըլլալ նաեւ ծայր աստիճան պահանջութիւնը:

ՆԵՐ ՈՒ ԵԿՐԱՐ ԱԿԱՆՉԵՐ

Ներ ու երկար ականչները ունեցողները կ'ըլլան գաղտնապահ: Անոնք շատ ընկերային չեն եւ կ'ընախանութիւն միակ ժամանակ անցընել: Ճակառակ որ ճարտասան ըլլալու չափ լաւ խօսողներն են, սակայն կը խուսափին երկխօսութիւններ ու վեճերը: Անոնք այս պահպանողական մօտեցում կրնայ շղապատին կողմէ սիալ բացատրուիլ:

ՍՈՒՐ ԱԿԱՆՉԵՐ

Ճակառակ ընդհանրացած կարծիքին, սուր ականչ ունեցողները չափ մարդիկ չեն: Անոնք միշտ արթուն են եւ լաւ կը սերտեն իրենց շրջապատը: Անոնք միշտը իրենց ականչներուն պէս սուր է: Անոնք յատուկ ուշադրութիւն կը դարձնեն նոյնիկ ամենն յետին մանրամասնութեան, եւ իւրաքանչիր բառ որ կ'արտասանեն լաւապես սերտուած ու չափուած կ'ըլլայ:

ԿԼՈՐ ԱԿԱՆՉԵՐ

Կլոր ականչ ունեցողները կ'ըլլան հաւատարիմ ու առատածեն: Անոնք հետ ընկերանալը կը նայ չափազանց դրական փորձառութիւն մը ըլլալ, սակայն չկարծեք թէ դիւրին բան է: Անոնք որեւէ մեկուն հետ չընկերացած լաւ կը սերտեն ու դիւրութեամբ չեն բանար սրսները: Անոնք արագ կը սերեն, բայց բնաւ չեն մոռնար:

ՔԱՌԱԿՈՒՄ ԱԿԱՆՉԵՐ

Այս ձեւը ամենն հաղուագիւտ ձեւերն մեկն են: Քառակուսի ականչ ունեցողները իւրայատուկ մարդիկ են, ունեն անսահման երեւակայութիւն եւ մտային մեծ կարողութիւններ: Ընդհանրապէս այսպիսի ականչ ունեցողները կ'ըլլան մեծ արուեստագետներ, գիտևականներ ու քաղաքական գործիներ, որոնք փոփոխութիւնն կը բերեն իրենց շրջապատին մեջ:

ՏԵՍԿՈՎԱԾ ԱԿԱՆՉ

ՏԵՂԱԿԱՆ

Լուրեր Սուրիոյ Մարզական Կեանքեն

-Սուրիոյ ֆութապողի Ա. դասակարգի ախոյեանութեան մրցումներուն, իթթիատի խումբը Դամասկոսի մէջ յաջողեցաւ պարտութեան մատնել Սուրիոյ բազմակի ախոյեանը՝ ճշշջ 3-2 արդիւնքով։ Փուլի մասցեալ արդիւնքները կրտցին հետեւեալ պատկերը՝ Թիշրին - Ֆութուլ 4-1, Ուահսէ-Զարամ 2-0, Ճապէ-Ճեզիր 1-0, Նաուահր-Շրթա 2-0, Հութին-ալ Սահէլ 1-1։

-Հըթթին խումբի մարզիչ Յուսէյն Աֆաշ Ներկայացուց իր հրաժարականը՝ Աֆաշի հրաժարականը ետք, ակումբը մարզիչի պաշտօնը վստահեցաւ իր նախկին խաղացողին՝ Զիատ Շաապոյին։

ՄԻԶԱՎԱՅՐԻՆ

ՀԱՄԱՀԱՐՑԻՆ ԽԱԿԱՌԻ ԶՈՂԻ ՊՐՎԵՍԹ ՄԱՐԱԶՄ

Կիրակի երեկոյեան միջազգային բոլոր լրատուամիջոցները անակընկալութեան գոյտեցին Ամերիկայի NBA-ի պատմութեան լաւագոյն խաղացողութեամբ։

Ներեն Քոպի Դրայսենի մահի օդանակի մը արկածին հետեւանքով։ Ըստ կոխանցուած տեղեկութիւններուն, Դրայսեն իր անձնական օդանաւով, երեք ընկերներու եւ 13-ամեայ դստեր հետ կը կատարէր պտոյտ ճամբորոդութիւն մը, երբ օդանաւը կրակ առնելով ենթարկութեցաւ արկածի։ Լու Անճելոսի ոստիկանատուական բազմաթիւ յայտարարեց, որ արկածին հետեւանքով մահացած են հինգ անձեր, որոնց մէջ Ներկայ չեր Քոպիի տիկինը՝ Վակիսիան։ 1978-ի ծնունդ ամենիկացի խաղացողը 1996-ին մաս կազմեց Լու Անճելոս Լեյքըր խումբին մինչեւ 2016։ Բայս տարիներու ընթացքին ան խումբին հետ արժանացաւ խմբային եւ անհատական բազմաթիւ տիտղոսներու եւ դարձաւ Ամերիկայի ախոյեանութեան լաւագոյն խաղացողներեն մէկը։

ՄԱՍԵ ԵՐԵԶ ՇԱԲԱԹՈՎ ՊԻՏԻ ՀԵՌԱՎԱՅ ԴԱՇՏԵՆ

Անգլիական «Լիվըրփուլ»ի յարձակող Ման վիրաւորութեուն պատճառով երեք շաբաթ պիտի չմասնակցի խումբին մրցումներուն։ Ըստ Liverpool Echo-ին, սենեկալ ի խաղացողութեան յաջող ընթանայ, ան պիտի կարենայ Փետրուարի կիսուն վերադառնալ դաշտ։ Լիվըրփուլի յարձակողը վնաս-

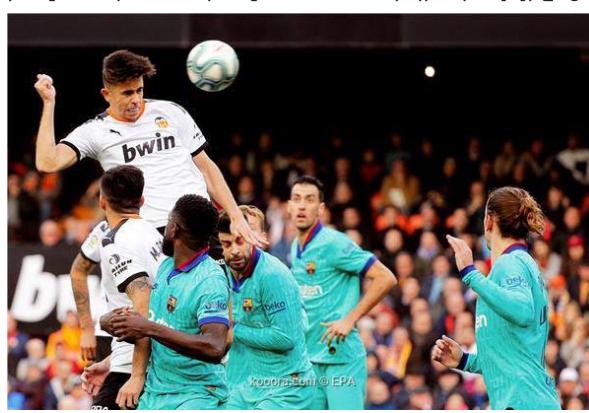

Յունիստ Ե. 2020 15

ուած է Փրեմիեր լիկայի ընթացքին, Վուլվերիեմթոնի դեմ տեղի ունեցած խաղին եւ փոխարինութեցաւ խաղի 33-րդ վայրկեանին։ Ան պիտի բացակայի յառաջիկայ օրերուն տեղի ունեսալիք Վեստ Համի եւ Սաութհեմփորտի մրցումներէն։

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՍ ԶԻՉԵՑԱՐ ՎԱԼԵՆՍԻԱՅԻՆ

Սպանիոյ ախոյեանութեան 21-րդ փուլի մրցումներուն, Շաբաթ օր քառական Պարսելոնան 2-0 արդիւնքով զիցեցաւ հիլընկալ Վալենսիային։ Սոյն մրցումնին Պարսելոնան չկոցաւ սերկայանալ լաւ խաղարկութեամբ, ստացաւ երկու կոլ՝ պաշտպանողական խաղացողներու թերացումներուն հետեւանքով։ Մրցումի աւարտին Պարսելոնայի մարզիչ Թիգին ըսաւ, որ խաղացողները չի տևեցան իր ցուցմունքներուն, եւ այդ պատճառով պարտութեան մատնուեցան։ Խումբի արժանիքին խաղացող Լինել Մեսսի իր կողմէն՝ պարտութիւնը մարզիչին վերագրեց։

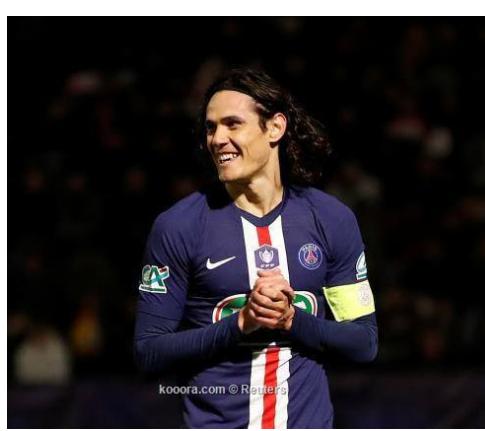
ՀԻՆԳ ԿՈԼ 59 ՎԱՅՐԿԵԱՍՈՒԱԾ ԸՆԹԱՅՁԵՒՆ

Նորուեկիոյ երիտասարդ խաղացող Կրիստիան Յանսոն մեծ անակնկալի առջեւ դրաւ ֆութապողի հետեւողները, երբ իր բարձրորակ խաղարկութեամբ կոցաւ հանդիս գալ իր նոր խումբին՝ Պորտուգալիա Տորթմոնտին հետ։ Կրիստիան գերմանական խումբին միացաւ ձմեռային փիլիսարդարշանին։ Ան նախապէս մաս կը կազմէր Ալստրույ Ռետապուլ Սալգաուրկին։ 19 տարեկան երիտասարդը իր նոր խումբին հետ մասնակցեցաւ երկու մրցումներու, խաղալով միայն 59 վայրկեան։ Ան այս ժամանակամիջոցին մէջ յաջողեցաւ իինգ կոլ նշանակել։ Աւելցնենք, որ Յանսոն իր նախկին խումբին հետ մաս կազմած է 24 մրցումի եւ նշանակած՝ 33 կոլ։

ՔԱՐԱՆԻ ՄՈՅ Է ԱԹԼԵԹԻՔ ՄԱՏՐԻՏԻՆ

Սպանական մամուլը Կիրակի օր յայտարարեց, որ Ֆրանսայի Փարիզ սան Ժերման խումբի ուրուկուեցից խաղացող քաւանիկայ օրերուն պիտի միանայ Աթլեթիք Մատրիտին։ Անոր բժշկական քննութիւնները յաջողութեամբ ընթացած են, ակումբի դեկավարները գոհ մնացած են ընսութիւններու դրական արդիւնքներ։ Ըստ լրատուամիջոցներու, Քաւանիկ առաւելագոյնը մինչեւ Փետրուարի սկիզբը պիտի ստորագրէ իր նոր պայմանագրութիւնը։ Յիշենք, որ անցեալ շաբթուան ընթացքին Աթլեթիք Մատրիտ դրւու մնաց Սպանիոյ թագաւորի բաժակի մրցումներն, որուն հետեւանքով խումբին մարզիչը պատասխանատուներէն պահանջեց կազմին միացնել յարձակողական խաղացողը մը։

ՊԱՇՏՈՆԵՎԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

Ազգային գերեզմանատունը կարիքը ունի միջին տարիքի տնօրինի եւ ծառայողական պաշտօնեայի։ Փափաքողները կրնան դիմել Ազգ։ Առաջնորդարանի Կալուածոց Հոգաբարձութեան։

Երեսաբթի 3/2	Երեսաբթի 4/2	Չորեսաբթի 5/2	Հիսգասաբթի 6/2	Ուրբաթ 7/2	Ծաբթի 8/2	Կիրսի 9/2
5°	12°	3°	13°	7°	14°	7°
15°	15°	14°	15°	15°	14°	14°

ՄԱՍԻՍ ՄՐԲ. ԵՊՈ...

▼ Սկիզբ՝ Էջ 1

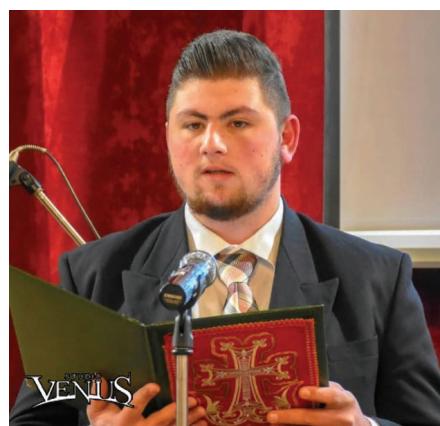
Եկեղեցւոյ մէջ, Ներկայութեամք՝ ՄԵծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Միարան Յոզէ. Տ. Վահրիմ Վրդ. Ղարախանեակի, Թեմի Ազգ. Վարչութեան եւ Կրօսական ժողովին, ազգային մարմիններու Ներկայացուցիչներուն եւ հաւատացեալ ժողովուրդին:

Բացման խօսք Ներկայացուց եւ օրուան յայտագիրը վարեց Ազգ. Առաջնորդարանի Դիւանապետ

Տիար Թրիստ Յապյեան: Ան, Բերիոյ Յայոց Թեմի անունով ողջունեց հայակերտումի եւ մարդակերտումի դարբնոց՝ ՄԵծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Դպրութանքի հիմնադրութեան 90-ամեակը:

Դիւանապետը նշեց, թէ ինչպէս Կիլիկիոյ Սուրբ Առողջ Յայոց Ցեղասպանութեան հետեւածքով թափառական դարձաւ եւ 1930-ին Անթ-

լիասի մէջ հաստատուելով, Երանայիշատակ Սահակ Բ. Խապյեան Կաթողիկոսի շնորհի, Բարգմէն Ա. Վրուակից Կաթողիկոսի եւ Շահ Ծ. Վրդ. Գասպարեանի շանքերով հիմք որուեցաւ Դպրեվանքին, և պատակ ունենալով հայ ժողովուրդի գաւակները թթել հայեցի-քրիստոնեական դաստիարակութեամբ, անոնց մէջ սերմանել հոգեմտաւոր արժեքելու, պատրաստելով ապագայ առաջնորդներ, քահանաներ, ազգային դեկաններ, մշակմեր եւ դպրապետներ, որոնց աշխարհասկիր ծառայութիւնը պերճախօս վկայութիւնն է Դպրեվանքին տարած առաքելութեան:

Առաջին հերթին, Եկեղեցւոյ օրինաբեր կամարներուն ներքեւ հոգեպարար եղացողութեամբ Ելոյթ ունեցաւ Բերիոյ Յայոց Թեմի Դպրաց Դպտերութեամքը՝ Մատուցական Մատուցութեամբ՝ Ս. Աստուածածին Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Միարան Յոզէ. Տ. Վահրիմ Վրդ. Ղարախանան, Եղացողութեամբ՝ Տիար Յապյեան, Սարգսի Խովունակի, Եղացողութեամբ՝ Տիար Յովհանն Օհանեանի, յաջորդարար Ներկայացուցիչներուն Դպրեվանքի քայլերգը, «Յայրապետական Մաղթանք»ը եւ «Տէր

Որորմիա»:

Քահանայից Դասուն կողմէ սրտի խօսք փոխանցեց Վրդ. Տէր Յոզէ Ա. Քիլիկիոյ Սեղմական, տալով իր վկայութիւնը 1969-ին ՄԵծի Տանն Կի-

լիկիոյ Կաթողիկոսութեան Դպրութանք մտած օրերեն: Ան թուեց այս մտաւորական ուսուցիչները, որոնց համարտորեն աշակերտած է ընծայարանն ներս՝ Մուշեղ Իշխան, Բիրգանդ Եղիայեան, Գեղրդ Գանտահարեան եւ ուրիշներ: Քահանայ Յայրը իր ուրախութիւնը յայ տնեց Դըպրեվանքին ներս աշակերտելուն հա-

մար եւ ժողովուրդին ուղղելով խօսք փափաք յայտնեց, որ իրենց զաւակները եւս դրկեն Դպրեվանք՝ քրիստոնեական եւ ազգային դաստիարակութեամբ կերտուելու:

Դամագագայինի «Բարսեղ Կանաչեան» Երաժշտական դպրոցի ուսուցչութիւնը Որդ Ռոզի Շուշանեան ջու-

թակով մատուցեց Արամ Խաչատուրեանի «Օրօր» եւ Կոմիտասի-Ալամազեանի «Կոռունկ»ը, Եղացողուն ընկերակցութեամբ՝ Ուլուան Պարսուեանի:

Այսուհետեւ, ՄԵծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Միարան Յոզէ. Տ. Վահրիմ Վրդ. Ղարախանան, Եղացողութեամբ՝ Տիար Յապյեան, Սարգսի Խովունակի, Եղացողութեամբ՝ Տիար Յովհանն Օհանեանի, յաջորդարար Ներկայացուցիչներուն Դպրեվանքի քայլերգը, «Յայրապետական Մաղթանք»ը եւ «Տէր

Թղթակից
Հար.՝ Էջ 14 >

ՍՈ ԽԱՅԻ «ՆԱՅԻՐԻ» ՄԱՍՆԱԿԻՒԹԻ 35-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՈ Խաչը հայ ժողովուրդի ծուցն ծանծ խաչուիներու փաղանը

ցաւ ՍՈ Խաչի քայլերգով: բնմահարթակին վրայ տեղադրուած էր Պատմական Յայատանի ՄԵծ Յայրի 15 Նահանգներուն քարտեզը:

Սրահին երկու կողմերը գետեղուած էին պատկերներ հայ թագուհիներու, հայ տիպար կիներու, որոնք ազատագրական պայքարին իրենց

մըն է, որ իր ուխտին կառչած, կամաւորաբար կը ծառայէ ժողովուրդին՝ սերմանելով յոյս, դարմանելով ցաւեր, հսկելով քառաթետ, ապրելով ու ապրեցնելով:

Վրդարեւ ՍՈ Խաչի «Նայիրի» Մասնաճիւղի Վարչովութիւնը այս ծառայութիւնը քաջալերելու համար կազմակերպեց Նայիրեան մշակութային աւանդական ձեռնարկը, որ

այս տարի ծօնուած էր Պատմական Յայատանի ՄԵծ Յայրի 15 Նահանգ-

մասնակցութիւնը բերած էն: Անոնց կողքին՝ Նահանգներուն նկարները:

Ներուն, միաժամանակ մասնաճիւղի 35-ամեակին:

Ուրբաթ, 24 Յունուար 2020-ի առաւատուեան «Լետոն Շանթ» սրահը

Յի էր խաչուիներու քազմութեամբ:

Մուտքին, կազմակերպիչ յանձնախումբը խաչուիներուն կուրծքը զարդարեց «Նայիր»ի տառերով պատրաստուած զարդասեղով մը:

Զեղսարկի բացումը կատարուե-

ցաւ ՍՈ Խաչի քայլերգով: բնմահարթակին վրայ տեղադրուած էր Պատ-

մական Յայատանի ՄԵծ Յայրի 15 Նահանգներուն քարտեզը:

Թղթակից
Հար.՝ Էջ 14 >